...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Сов едэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 232 (10600) | 1964 оной сентябриин 30, среда | Сэн 2 мүнгэн

Советскэ партийно-правительственнэ делегаци Германиин Демократическа Республика ошохонь

Германиин Демократическа Республикын тогтоогдоһоор 15 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай һайндэртэ хабаадахын тула, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй, ГДР-эй Гүрэнэй соведэй ба правительствын уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Советскэ партийно-правительственнэ делегаци октябриин эхеэр Германиин Демократическа Республика ошохоёо байна.

Индонезиин Республикын президент, премьер-министр д-р Сукарнын СССР-тэ ерэхэеэ байһан тухай

Индонезиин Республикын президент ба премьер-министр д-р Сукарно СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар энэ оной сентябриин 29-дэ албанай хэрэгээр Москва ерэхэнь.

БҮХЫ ТҮРҮҮ ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ ҺАЙНДЭР

Интернационалай зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Москвада болобо

...оной сентябриин 28 хүн түрэлтэнэй түүхэдэ алтан хуу... ...эжэ ороо. Энэ үдэр, тэбхэр зуун жэлэй урда тээ, проле... ...ай уласхоорондын олониитын коммунис эмхи—Нэгэдэхи ...ционал мүндэлһэн юм. Энээнии пролетариадай агууехэ ...ор, багшанар Карл Маркс, Фридрих Энгельс эмхидхэн ...аа һэн.

...на коммунизм зуун жэлэй урда тээ хүдэлмэришэнэй ху... ...анха түрүүшынгээл алхамуудые хэжэ эхилээ бэлэй. ...мүнөө марксизм-ленинизм олон зуун миллион ажалшадай ...й тугынь болонхой. Энэ алдарта ойн үдэр дэлхэйн бүм... ...й бүхы түбинүүдтэ коммунизмын суртал бодолой илаһан ...байдалда тэмдэглэгдэжэ байна. Хүн түрэлтэнэй гурбанай ...э олониинь капиталис мүлжэлгэһөө, социальна дарлалта... ...өөрөөд, шэнэ ажабайдал амжалтатайгаар байгуулжа ...й. Марксизм-ленинизмдэ, Нэгэдэхи Интернационалай ре... ...юнно ёһо заншалнуудта үнэн байдаг Советскэ Союзай ...ис парти, бусад оронуудай аха дүү коммунис ба хүдэлмэ... ...й партинууд Маркс, Энгельс, Ленинэй зааһан замаар, бүхы дэлхэй дээрэ социализм болон коммунизмын илалта тээшэ найдамтай дабшана.

Ленинэй хэлэһэн ёһоор, өөһэдыгөө сүлөөрүүлхын түлөө хүдэлмэришэдэй тэмсэлэй түүхэдэ мартагдашагүй, хэтэдэ мүнхөөр ороһон Нэгэдэхи Интернационалай зуун жэлэй ой — бүхы дэлхэйдэхи хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөнэй, түрүү үзэл бодолтой бүхы хүнүүдэй алдарта ехэ, арюун һайхан һайндэр мүн.

Энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаһан партийна, комсомолой, профсоюзай эдэбхитэдэй баярай суглаан сентябриин 28-най үдэшэ Москвада, СССР-эй Ехэ театр соо болобо. Дэлхэйн олон орон нютагуудтахи марксистско-ленинскэ партинуудай, демократическа хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд Советскэ Союзда айлшалан ерээд, энэ һайндэртэ хабаадаба.

Театрай харалгын зал һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Сценын гүн дунда—асари ехэ Улаан туг дээрэ К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй портредүүд харагдана. Тэрээнтэй зэргэлээд: «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн уряа. «1864—1964» гэһэн тоонууд яларна.

Нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, суглаанай президиумдэ нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, В. П. Мжаванадзе, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов ерэжэ һууриа эзэлбэ.

КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта — ленинскэ алдарта гвардиин үнинэй гэшүүд, хуушанай коммунистнууд Ф. Н. Петров, И. Е. Воеводин, М. А. Комин-Александровский, аха дүү коммунис партинуудай түлөөлэгшэнэр: Испаниин компартиин Түрүүлэгшэ Долорес Ибаррури, Чилиин Компартиин ЦК-гай Генеральна секретариин орлогшо Хосе Гонсалес, Венесуэлын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Эдуардо Гальегос Мансера, Тунисай хүтэлбэрилхы коммунистнуудай нэгэн Мохаммед Хармель, Боливиин Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Марио Монхе, Индиин Компартиин Национальна соведэй гэшүүн Бегум Хаджра, Израилиин Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Самуил Микунис, США-гай Компартиин хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн Мортимер Даниэл Рубин, Индонезиин Компартиин ЦК-гай секретарь Пардеде Нарис гэгшэд бии.

Баярай суглаае КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев нээбэ. Суглаанда хабаадагшад тэрэнэй хэлэһэн үгые тон анхаралтайгаар шагнаа. Зал дотор оло дахин нэрьемэ альга ташалган болобо.

«Пролетарска интернационализм — мүнөө үе сагай революционно туг» гэһэн элидхэл хэхын тула КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Б. Н. Пономаревто үгэ үгтөө. Тэрэнэй элидхэл нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар угтагдаа.

Элидхэлэй дүүрэһэнэй һүүлээр зал соо байгшад бултадаа нэгэн доро һууриһаа бодожо, айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр партийна мүнхэ гимн, «Интернационал» дуулабад.

Баярай суглаанай һүүлээр концерт болоо.

(ТАСС).

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...эдүүд!

...эдэхи Интернационалай тог... ...оор зуун жэл болоһон гайхам... ...шарые тэмдэглэхын тула, Нэгэ... Интернационалай үндэһэ һуури ...эд, вождьнор, хүдэлмэришэ... ...уласхоорондын нэгэдэлэй сэсэн ...ударидагшад Карл Марксые, ...Энгельсые гүн ехээр хүн... ...һолхын тула мүнөөдэр эндэ ...ябади.

...аша зоной эрхэ сүлөөгэй, аша ...түлөө хайшан гэжэ тэмсэхэб, ...зондо зэбүүрхэгдэдэг ёһо гу... ...үнние хүнэй дарладаг ябадал ...хын тула юу хэхэ хэрэгтэйб ...хамтадаа зүбшэн хэлсэхын ту... ...опын оронуудай түрүү хүдэл... ...эдэй түлөөлэгшэдэй Лондондо ...һан тэрэ үдэрһөө хойшо зуун ...гэрбэ.

...өөшэ зуун жэлэй тэн боло... ...түүхэ ямараар хүгжөөб гэхэдэ, ...ата нэгэ байгуулалтын орон... ...өөдэнь халан ородог, хуушан ...адые шэнэ дарлагшад хала... ...арин ажалша хүнүүд үгытэй ...эрхэ сүлөөгүй зандаа ажаһуу... ...элжэлдэг байгаа.

...етаринар Интернационал бай... ...д, агуухэ ангиин эрхээр ...онхилхы ёһоор бүхы дэлхэйдэ ...мэдүүлээ һэн: «Хүрэмөөр бо... ...бидэнэр, бүхы дарлагдаһан зо... ...түлөөлэгшэд, буржуазида эсэр... ...бодохомнай. Али бүхы мүл... ...е, янза бүриин дарлалтые үгы ...ажалша хүнүүдэй аха дүүгэй ...үндэһэ болгоһон шэнэ обще... ...тгоохо үг зорилготойбди гэжэ ...лнэбди!»

...эдэхи Интернационал бидэндэ, ...мунистнуудта, заха хизааргүй ехэ ...ай һанагдана. Юундэб гэхэдэ, ...эхи Интернационал хадаа ка... ...измын шэдхэ шэрэнгиие арил... ...илһэн, арюун тунгалаг бай... ...тээшэ, социалис ерээдүй тээшэ ...ашын зүргэ зам, хүдэлмэришэн ангиин зуун жэл соо хэһэн баатар габьяата тэмсэлээрээ хүгжэлтэ дэбжэлтын дардам харгы болгоһон зүргэ зам гаргаһан байнал!

Владимир Ильич Ленинэй тэмдэглэн зааһанай ёһоор, «Нэгэдэхи Интернационал капиталда революционно ёһоор добтолхо бэлэдхэл хэхынь тула хүдэлмэришэдэй уласхоорондын организациин үндэһэ һуури табиһан, социализмын түлөө пролетарска, уласхоорондын тэмсэлэй үндэһэ һуури табиһан юм».

Нэгэдэхи Интернационал «Хүдэлмэришэдэй Уласхоорондын Эблэл» гэжэ дүримэй ёһоор нэрлэгдэдэг байһан. Эдэ үгэнүүд гүн гүнзэгы удхатай. Дарлагдагшадые бэлэхэнээр дарахын тула, хамаг хүсэ хүлһыень шахажа абахын тула тэдэниие хэһэг бүһаг болгон задаргаха гэжэ дарлагша этэгээдүүд хэдэн зуун жэлэй туршада оролдоһон байна. Хэрбээ өөрынгөө ороной хүдэлмэришэдые бусад оронуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө таһалан хахасуулаа һаамнай, тиихэһээ байтагай—тэдэнэй эб эсыень таһалаа һаамнай, һанаа амар мүлжэн баяжаха, зонхилхо аргатай болохобди гэжэ капиталистнууд һайн ойлгодог. «Ами аминдань байлгажа, засаглан зонхило!» гэһэн нэгэл уряае бүхы оронуудай буржуази ба дарлагшад үндэһэ болгон баримталдаг юм.

Маркс, Энгельс буржуазиин энэ политикада эсэргүү шэглүүлэн, элдэб оронуудай ажалшадай хүсые нэгэдхэхэ гэһэн пролетарска политика баримталдаг байгаа. Энэ политикые хамагһаа түрүүн бэелүүлжэ эхилһэн тулада Интернационал бидэндэ, коммунистнуудта, тон үнэтэй юм.

Пролетарска интернационализм — Хүдэлмэришэдэй Уласхоорондын Эблэлэй манда заяаһан тон шухала, үнэтэ үг баялиг болоно. Энээнэй үзэл сурталда, энээнэй захяа заабаринуудта үнэн байхын тула түбхын түрүүн интернационалист байха хэрэгтэй. Энэ хадаа дарлагшадта эсэргүү шэглүүлэн, дэлхэйн ажалша хүнүүдэй холбоо барисаае улам бүри бэхижүүлхын тула хүсэ шадалаа тамнахагүй гэһэн удхатай. Энэ хадаа социализмын болон коммунизмын агууехэ хэрэгэй илан мандахын тула шухала бүхы юумэ хэхэ гэһэн удхатай! **(Үни удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Мүнөө, хүдэлмэришэн ангиин юу түйлаһаниинь бүхы дэлхэйдэ эли болоод байхада, Интернационалай үг залгамжалагшад гээшэбди гэжэ өөһэдыгөө нэрлэхэ дуратайшуул олон болонхой. Зүгөөр Интернационалай үг залгамжалагша байха гээшэ харюусалгатай, тон харюусалгатай хэрэг болоно! Интернационалай үг залгамжалагша байхын тулада тэрэнэй соносхон тунхаглаһан үг зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, капитализмда эсэргүү тэмсэлдэ, шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ бодото хубитаяа саг үргэлжэ оруулдаг байха гэһэн удхатай.

Коммунистнууд Интернационалай агууехэ революционно ёһо заншалнуудай үнэн үг залгамжалагшадынь болоод, тэрэнэй зуун жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Марксистско-ленинскэ партинууд Интернационалай тугые дээрэ үргэжэ ябана. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Бидэнэр, совет хүнүүд, мүнөөдэрэй ойн баярые онсо мэдэрэлтэйгээр тэмдэглэжэ байнабди. Интернационалда ородой секциин бии байһые, тэрэнэй тэмсэлдэ ородой революционернүүдэй хабаадаһые мүнөөдэр һанан дурдангүй байха аргамнайгүй. Агууехэ Маркс Интернационалдахи ородой революционернүүдэй түрүүшын түлөөлэгшэ болоһыень һанан дурдангүй байха аргамнайгүй! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Хэрбээ Карл Маркс Интернационалай зуун жэлэй ойе бидэнтэй хамта һайндэрлэлсөө һаа, мүнөө манай оронные, манай арадай түйлалтануудые ехэ хананганар хараха һэн. Пролетариадай бүтээхыень уряалдаг юумэтнай мүнөө манай орон дотор бодото дээрээ бэелүүлэгдээл гэжэ өөһэдынгөө зүгһөө омогорхолтой хүхюунээр Маркста айладхаха байгаабди! **(Альга ташалга).** Мүнөө Совет орон дотор революционернүүдэй багахан секци бэшэ, харин танай шабиин, танай революционно хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ агуухэ Ленинэй эмхидхэн байгуулһан хүсэн түгэс, батажан шалгарһан Коммунис парти оршон мандана! **(Альга ташалга).** Бүхы дэлхэйн ажалшад хамагые илагша марксизм-ленинизмын һургаалые мүнөө өөһэдынгөө тэмсэлдэ хүтэлбэри болгоно. Манай бүхы арад зон коммунизмын хараа бодол баримталан бэелүүлжэ байнал! **(Альга ташалга).**

Манай ленинскэ парти 70 шахуу жэлэй туршада оршон мандажа байхадаа, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые ходоодоо хүтэлбэри болгоо. Интернационалай захяа заабаринууд, Марксын, Энгельсын, Ленинэй захяа заабаринууд манай партида ходоодоо нангин һургаал байдаг байгаа, байхашье! **(Альга ташалга).** Манай парти уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ оруулһан хубита тухайдаа ханангяар хэлэхэ аргатай.

Манай арад Владимир Ильич Ленинэй ударидалга доро Октябриин Агууехэ революци хээ һэн. Манай арад капитализмые усадхажа, Интернационалай тон шухала захяае дүүргээ—дэлхэйн зургаанай нэгэ хуби дээрэ дарлагшадай зонхилолгые усадхаа.

Октябриин илалта зуун ба баруун зүгүүдтэ революционно ехэ түүдэгүүдэй дүлэ бадаруулаа.

Октябриин революциһаа хойшо манай арад зон оролдосотой шударгыгаар ажаллаһан, тэмсэһэн байна. Манай арад зон дэлхэй дээрэ анха түрүүн социалис общество байгуулжа. Эхэ ороноо шэнэдхэн хубилгаа, эрхэ сүлөөтэй, хүсэн түгэлдэр болгоо. Социализмын ашаар арад түмэнэй оюун бэлиг сүлөөрэн бадараад, хүнэй ажабайдалые үндэр дээдэ үүргэ уялгадань харюусамаар болтоо.

Мүнөө бидэнэй интернациональна уялга юуб гэхэдэ, гражданин бүхэнэй зол жаргалтай ажаһуухаар, бүхы оюун бэлигээ хүсэд дүүрэн бадаруулха арга боломжо олохоор коммунизм байгуулха, амгалан тайбан, баян дэлгэр общество тогтоохо хэрэг болоно. Шэнэ общество байгуулга социализмын үнэн хэрэтэй түлөө тэмсэгшэ бүхы оронуудтахи манай аха дүүнэртэ туһа хүргэхэ байха гэжэ ехээр этигэнэбди! **(Альга ташалга).**

Социализм, коммунизм байгуулга хадаа дэлхэйдэхи сүлөөрэлгын тэмсэлдэ Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай оруулха шиидхэхы хубитань болоно. Социалис оронуудтахи арадуудай зохёон байгуулхы ажалынь революционно тулалдаануудай шухала нүхэсэл болоно. Энэ байгуулалтын эдэбхитэй, амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ тума капитализмын, колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын хүсэн бүри ехээр бууран һандарха, капиталай оронуудтахи ангиин талаар аха дүүнэртээ, сүлөөтэ байдалай, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудта үзүүлдэг туһаламжамнай бүри ехэ болохо байха! **(Үни удаан альга ташалга).**

Манай социалис Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэдээ, амгалан байдал хамгаалха интернациональна агууехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулнабди. Бидэндэ эб найрамдал гээшэ дайнда дурагүйн ульгэр домог бэшэ, хооһон хубхай хүсэл бодол бэшэ юм. Дайнай аюулай зайсуулагдаагүй байһыень һайн мэдэнэбди. Айхабтар ехэ гасалан зоболонгһоо хүн түрэлтэниие абарха гэжэ эрмэлзэн хамгаалха хүсэ шадалаа амгалан байдал аршалжа шадахаар хэм хэмжээндэ байлганабди. Термоядерна үе сагта амгалан байдал хамгаалха, социализмын түлөө тэмсэхэ гээшэ хоёр ондоо хэрэг бэшэ, харин нэгэн ниитэ агууехэ революционно хэрэг болоно.

Тэрэшэлэн мүнөө сагай бүхы революционно, демократическа хүдэлөөнүүдые дэмжэхэ ёһотой интернациональна уялгаяа ойлгонобди. КПСС, совет арад саашадаашье энэ уялгаяа дүүргэхэ байха гэжэ ангиин талаар, империализмда эсэргүү тэмсэхэ хамтын хэрэгэй талаар манай аха дүүнэрэй, эрхэ сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэжэ байһан, бэсэ дааһаи хүгжэлтын замда ороһон манай ханинарай этигэхэдэнь болохо. **(Үни удаан альга ташалга).**

Бидэ, совет коммунистнууд, Нэгэдэхи Интернационалай зуун жэлэй ойе тэмдэглэхэ зуураа, жагсаалаа улам нягтаруулхыень, бүхы бэрхэшээлнүүдые зайсуулан дабахыень, хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй илан мандалгын аша туһада, тон олонхи хүн түрэлтэнэй аша туһада марксизм-ленинизмын туг доро эмхидэн жагсахыень бүри аха дүү партинуудые, бүхы революционно хүсэнүүдые уряалнабди. **(Альга ташалга).** Интернационализмын туг доро үргэн олоороо нэгэдэн жагсахыень бүхы революционно хүсэнүүдые уряалнабди! Эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэдэй зэргын үргэн, батэ нэгэдэлтэй байха тума манай агууехэ хэрэг бүри түргэнөөр илаха гэжэ һайн мэдэнэбди. **(Үни удаан альга ташалга).**

«Бүхы дэлхэйн пролетаринар болон дарлагдаһан арадууд, нэгэдэгты!» гэһэн үгэнүүд бидэндэ урдынхидаал адли дайшалхы уряа болон зэдэлнэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Дэлхэйн элдэб оронуудтахи марксистско-ленинскэ партинуудай, демократическа хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд Советскэ Союзда айлшалан ерээд, бидэнтэй хамта энэ зал соо байлсана. Эдэнэр бүгэдэндэ аха дүүгэй амаршалга хүргэнэбди. **(Үни удаан альга ташалга).**

Уласхоорондын бүхы хүдэлмэришэн ангида, уласхоорондын бүхы коммунис хүдэлөөндэ, бүхы ажалша хүнүүдтэ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлшэдтэ халуун амаршалга хүргэнэбди. **(Үни удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Манай илалтанууд, Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай илалтанууд Марксын, Ленинэй һургаалые онсо хүсэтэй болгоо. Энэ һургаалай үнэн зүбые дэлхэйн бүхы орон нютагуудай ажалшад бодото жэшээнүүд дээрэһээ хаража үнэншэнэ. Марксизм-ленинизмдэ үнэн байлга—хүдэлмэришэдэй хэрэгэй амжалта түйлаха эшэ нүхэсэл, эрхэ байдал болоно. Социалис хүдэлмэришэн анги бүхы арад түмэнтэй нэгэдэн жагсаад, марксизм-ленинизмдэ түшэглөөд байхадаа, гайхамшаг юумэ бүтээжэ шадаха байһанаа, өөһэдынгөө оронуудые гээгдэнги байдалһаань түүхэтэ богонихон болзор соо тарган, хүсэн түгэлдэр, һалбаран мандажа байгаа оронууд болгожо шадаха байһанаа бүхы дэлхэйдэ харуулаа.

Нүхэдүүд! Хүдэлмэришэн анги, ажалшан арад мүнөө «үлэсхэлэн богоолнууд» бэшэ, харин дэлхэйн бүхы оронуудтахи бодото эзэд болонхой. Эдэнэй дайшалхы, эмхидэлтэ отрядууд бүхы түбинүүдтэ жагсан тэмсэжэ байна. Тиимэһээ энэ баяр ёһолой оршон байдалда пролетарска гимнын мүнхэ үгэнүүд илангаяа һүр жабхалантайгаар зэдэлэн дуулданал:

«Уршагта ээрхэг дэлхэйе
Үндэһөөрнь бутар сохёод,
Өөрын, шэнэ дэлхэй байгуулжа,—
Үгытэйшүүл жаргахал! (Нэрьемэ альга ташалга).

Пролетарска интернационализмын тугые бүри дээрэ үргэе! **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).**

ПРОЛЕТАРСКА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ— МАНАЙ ҮЕЫН РЕВОЛЮЦИОННО ТУГ

Нэгэдүгээр Интернационалай 100 жэлэйнь ойдо зорюулагдажа, Москвада болоһон баяр ёһололой суглаан дээрэ

нүхэр Б. Н. ПОНОМАРЕВОЙ хэһэн элидхэл

...эдүүд! Нэгэдүгээр Интернацио... ...й байгуулагдаһан үдэрһөө ...зуун жэл болоһоной ойе ма... ...арти болон арад, бүхы улас... ...ын коммунис болон хүдэлмэ... ...ай хүдэлөөн баяр баясхалан... ...эр тэмдэглэжэ байна. Интер... ...алай вождьнорынь Карл ...Фридрих Энгельс хоёр байһан ...Нэгэдүгээр Интернационалай ...жэлэй ой хадаа бүхы ажалша... ...общестые революционно ...шэнэдхэн хубилгахын түлөө ...байһан бүхы хүнүүдэй, со... ...зм болон коммунизмын замаар ...о ябаһан бүхы хүнүүдэй һайн... ...рээшэ.

...эдүгээр Интернационал хадаа ...лизмын түлөө уласхоорондын ...ай үндэһэ һуури байгуулһан. ...Ангиин эзэрхэлгын үндэһэ ...нуудые усадхахын тула түй... ...ехэ һандаргахы хүсэтэй ямар ...Маркс болон Энгельсын зохёо... ...буржуази тэрэ дороо ойлго... ...байгаа. Тиимэһээ буржуази ха... ...Интернационалай хэһэн эгээл ...түрүүшын алхамуудһаань эхилээд, ...сухал уураа, хоро шараа тэ... ...эсэргүү зорюулдаг байгаа. Зү... ...Интернационалай тунхаглаһан ...суртал, тэрэнэй эхилһэн хэрэг ...жэлһээ жэл бүхэндэ, арбан жэл бүхэнэй үнгэрхэ тума улам бүри ехэ хүсэтэй боложо, илалтаһаа илалта түйлажа байгаа. Маркс, Энгельс, Ленинэй агууехэ һургаалай хэтын хэтэдэ мүнхэ байһан шэнгеэр Интернационалай үзэл суртал болон ёһо заншалнууд хэтын хэтэдэ мүнхэ мандажа байхал!

Капитализмые унагааха шэнэ, эгээл зүб, һаруул һайхан общество —коммунизм байгуулха гээшэ хүдэлмэришэн ангиин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ зорилго мүн гэжэ Интернационал тунхаглаһан юм.

Хүдэлмэришэн ангиин нэрэһээ Интернационал хадаа үндэһэ яһанай хёморолдоондо дай соносхоод, бүхы оронуудай ажалшадай аха дүүгэй хани холбоо байгуулха гэһэн үг зорилго дэбжүүлһэн байна.

Дайнда эсэргүүсэн тэмсэхээр, дэлхэй дээрэ эрхэ сүлөө, ажал, эб найрамдал мандуулхаар пролетариадай шиидэнхэй байһан тухай Интернационал мэдүүлһэн юм.

Тэрэ сагһаа хойшо зуун жэл болобо. Хүн түрэлтэнэй энээнэй урда тээхи бүхы түүхэдэ удхаараа нимэ баян зуун жэл байгаагүй юм. Энэ зуун жэл хадаа коммунизмын үзэл урталай илалта түгэлдэрөөр үнэхөөрөө мандаһан, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүсэнэйнь, далайсынь үзэгдөөгүй ехээр ургаһан үе болонхой.

Зуун жэл соо дэлхэйн шэнжэ шанарынь үндэһөөрөө хубилаа.

— Агууехэ Октябриин социалис революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе — коммунизмын һалбаран мандалгын үе нээгээ. Социализмын дэлхэйн байгуулалтые бүридүүлэгшэ олон оронуудай арадууд Октябриин замаар зорижо ябана.

— Уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй коммунис манлай мүнөө үеын эгээл ехэ нүлөөтэй хүсэн болонхой.

— Империализмын колониальна байгуулалта—арадуудай бүхэдэлхэйн энэ түрмэ — һандаргагдаһанхай. Сүлөөрһэн оронууд түүхэтэ хүгжэлтынгөө үргэн замда гаража байнхай, тэдэнэй олониинь социализм байгуулха гэһэн үг зорилготой байһанаа мэдүүлэнхэй.

— Пролетариадай үзэл суртал— марксизм-ленинизм хадаа бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй ухаан бодолдо нэбтэрэн оронхой.

— Түүхэдэ түрүүшынхеэ социализмын болон эб найрамдалай хүсэнүүд хадаа эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдһээ бүлюу байһанаа харуулаа. Хүн түрэлтэн дэлхэйн дайе болюулха бодото арга боломжотой болоо.

Түүхэ хадаа Маркс, Энгельс, Ленинэй уридшалан хараһанайнь ёһоор хүгжэжэ байна! Тиигэд омогорхохо ёһоороо омогорхон, хүдэлмэришэн анги иигэжэ хэлэхэ эрхэтэй: «Хүн түрэлтэндэ эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай үе нээһэн эдэ бүхы амжалтанууд хадаа минии гараар, минии ухаан бодолоор бүтээгдэһэн хэрэг, минии хүсэ шадалаар түгэлдэр байһанай гэршэ мүн!»

Энэ баяр баясхаланта үдэр совет коммунистнууд өөһэдынгөө түрүүшын үетэн тухай, Нэгэдүгээр Интернационалай ород секци тухай, тэрэнэй соведтэ ород секциин түлөөлэгшэ байһан Карл Маркс тухай баясхалантайгаар дурданад. Маркс хадаа Интернационалай документнүүд дээрэ «Германиин ба Россиин секретарь-корреспондент» гээд гараа табидаг байһан юм. Россиин газар дайда дээрэ Марксын хаяһан революционно үрэнь үнэхөөрөө гайхамшагта ургасануудые ургуулһан байна. Агуухэ Ленинэй байгуулһан ба хатуужуулһан Коммунис партиин ударидалгаар манай арад түүхэдэ түрүүшынхеэ коммунизм байгуулжа байна!

I. Хүдэлмэришэн ангиин агууехэ хэрэг мандажа байна

Нүхэдүүд! Коммунистнууд өөһэдынгөө хүдэлөөнэй түүхэдэхи һайндэрнүүдые тэмдэглэхэдээ, имагтал үнгэрһэн замайнгаа үрэ дүнгүүдые согсолхо, түйлаһан илалтануудайнгаа удха шанарые сэгнэхэ гэһэн зорилготой бэшэ ха юм. Тэдэнэр гол түлэб яахадаа тиигэнэб гэхэдэ, баяжаһан дүй дүршэлөө хараада абажа, революционно хүдэлөөнэй дэбжүүлһэн шэнэ шэнэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулха гэһэн зорилготой.

Нэгэдүгээр Интернационалай зуун жэлэй ойе тэмдэглэхэ гээшэ түбхын түрүүндэ хүдэлмэришэн ангиин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ уялгые, ажалай агууехэ армиин элдэб үндэһэнэй отрядуудай һаналаа нэгэдэнхэй ба жагсанхай байһанай удха шанарые үшөө дахин тэмдэглэхэ гэһэн зорилготой.

Нэгэдүгээр Интернационалай түрүүшын тэрэ холын жэлнүүдтэ пролетариат хадаа манай юртэмсын хүн зоной тон үсөөнхи хубинь байһан юм. Мүнөөдэр—энэ хадаа обществын эгээл олон тоото, эгээл нүлөө ехэтэй анги болонхой.

Социализмын оронуудта 150 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд тоологдоно. Түүхэ өөрөө хүдэлмэришэн ангида, тэрэнэй гол союзник болгошо таряашадта, уласхоорондын ангиин байлдаануудай шиидхэхы участок дээрэ байгааша социалис оронуудай бүхы ажалшадта хүн түрэлтэнэй революционно манлайн хүндэтэ үүргэ олгонхой.

Социалис бэшэ дэлхэйдэ пролетариадай арми 350 миллион хүнһөө бүридэнхэй. Хүгжэнги капиталис оронуудта ажал хэдэг хүн зоной гурбанай хоёр хубиһаа үлүүнь хүдэлмэришэд байха юм. Зуун жэлэй саада тээ үнэн дээрээ пролетариадай үгы байһан Ази, Африка болон Латиин Америкэдэ мүнөө 150 миллион үлүүтэй хүлһэнэй ажалай хүдэлмэришэд тоологдоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, мүнөө үеын общество дотор хүдэлмэришэн анги улам бүри ехэ һуури эзэлжэ байна.

Зүгөөр пролетариадай тоонь обществодотохи тэрэнэй үүргые хүсэд тодорхойлно бэшэ ха юм. Имагтал олониитын эмхитэй болоһон ушарта

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин таряашадай илалтада зорюулагдаһан бэшэгүүдые хоёрдохи хуудаһанда уншагты.

БАЯН УРГАСА, БАХАРХАМА ИЛАЛТА

НҮХЭД УНШАГШАД, энэ зураг дээрэ «Буряад үнэн» газетын августын 18-да гараһан номерой 1-дэхи хуудаһа харанат. Тинхэдэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай зорилго—2.745.000 гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур миллион үлүүтэй пүүд таряа гүрэндэ худалдаха гэһэн социалис уялгань толилогдоһон.

Мухар-Шэбэрэй таряашад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа уржадэр мэдээсэбэ. Манай газетэ мүнөөдэрэйнгөө номерой тусхай хуудаһые энэ илалтада зорюулна.

2.750.929 ПҮҮД ШЭНИИСЭ—ГҮРЭНДӨӨ

КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин, февралиин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинууд таряан ажалые интенсификациин замаар эрхилхэ талаар зарим тэды ажал хэһэн байна.

Элдүүриингээ газар зүбөөр ашаглаха, шадаал һаа ехээр шэнэ газар элдүүрилхэ, сэбэр паарай талмай хороохо гэжэ оролдогдоно. Тиигэжэ һүүлэй хоёр жэлэй туршада 1.780 гектар шэнэ, залуур газар хахалагдаа. Урдань шэниисэеэ гансал сэбэр паар дээрэ таридаг байбал, мүнөө горох, кукуруза, горох-обёос холижо тариһан газарта һайнаар ургуулха дуршэл олоогдоо. Горох, горох-обёосой холисо 8 мянгаад гектарта таригдадаг болонхой. Мүн уһалагдадаг газараа ургэдхэжэ, тэндээ жэл бүри тарилга хэхэ аргатайбди. Үнгэрһэн хабартаа управлениин ажахынууд 13 мянгаад гектар тарьялан ундалуулжа шадаа. Хойто жэлдэ энэмнай бүри ургэдхэгдэхэ.

Эдэ жэлнүүдтэ манай колхоз, совхозууд агротехникын эрилтэнүүдые наринаар сахидаг, таряа тариха нормо дээшэлүүлһэн, үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэдэг боложо байна. Энэ хабар гектар бүридэ дунда зэргээр 2,1 центнер шэниисэ таригдаа. Бүхы ороoһото ургамалнуудай 89 процентнь нютагай эрхэ байдалда зохихо сортын үрэһөөр таригдаһан байха юм. Шэниисын тарилгын хахадһаа ехэнхидэ «онохойская-4» сортын үрэһэн хэрэглэгдээ.

Энэ жэлдэ управлениимнай ажахынууд түрүүшынхеэ хэдэ мянгаад гектар тарьялангаа аммиагай уһаар үтэгжүүлһэн байна. Ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ энэ шэдитэ уһанай ехэ нүлөөтэй байһаниинь бултанда мэдээжэ болобо. Аммиагай уһа оруулһан газарай гектар бүриһөө 35 центнер хүрэтэр ургаса абтана. Байгша ондо тарьяланда 172 мянган тонно нат шэбхэ, 1.380 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан. 9.650 гектарай буртаг үбһэн гербицидээр үгы хэгдэһэн байха. «Эрдэм» совхозой, «Коммунизм» колхозой таряашадай жэшээгээр үнгэрһэн хабарай тарилгын үедэ управлениин колхоз, совхозуудта ороoһо таряа ургуулха түсхай звено болон бригаданууд эмхидхэгдэһэн. Тиимэ звено, бригадануудай механизаторнуудай ажалай түлөөһэн абаһан ургасаһаань дулдыдахаар хараалагдаа һэн. Тэрэнэй ашаар механизаторнуудай харюусалта дээшэлжэ, тэдэнэр ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг болоһон.

Управлениин ажахынууд хабарай тарилгада һайнаар бэлдэжэ, саг болзортонь үнгэргэһэн. Мүн ургасын хойноһоо харууһалга муу бэшээр эмхидхэгдээ. Гараһан ургасаяа саг болзортонь, һайн шанартайгаар хуряажа абахын түлөө колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. Управлениин партийна комитедэй үүсхэлээр комбайнуудай бүлэг бүхэндэ партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд эмхидхэгдэһэн, социалис мурысөөн улам ургэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, дүнгүүдынь түргэ түргөөр согсологдожо байгаа. Ургаса хуряалгада хабаадагшадые һайнаар хангажа, тэдээндэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олгохын түлөө соёл сурталай, худалдаа наймаанай, медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн оролдолго үүсхэл гаргаһан байна.

Эхэ оронойМнай амбаарта 450.972 центнер гэхэ гү, али 2.750.929 пүүд Мухар-Шэбэрэй ороoһо таряан оруулагдажа, түрүүн абаһан социалис уялгамнай 5.929 пүүдээр үлүүлэгдэбэ. Управлениин бүхы ажахынууд ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэхэ һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа дүүргээд, колхознигуудтаа хубааха, тэжээлэй болон страховой жасануудтаа нэмэжэ байнхай.

Манай управлениин болон бүхы республикын гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха социалис уялгаяа бэелүүлхэ хэрэгтэ Бэшүүрэй, Дзержинскиин нэрэмжэтэ, «Эрдэм» совхозуудай, «Знамя Ленина», «З а г а н с к и й», «Коммунизм», «Родина», «Искра», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай таряашад болон механизаторнууд бултанһаа ехээр хубитаяа оруулба. **Гансахан Бэшүүрэй совхоз 80.000 центнер таряа гүрэндэ тушаагаа. Тиихэдэ тэрэ совхозой 3-дахи отделениин таряашад аяар 25.000 центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулба. «Знамя Ленина» колхозойхид 38.000 центнер ороoһо таряа гүрэндөө худалдажа, абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлэв. «Забайкалец», «Родина», «Путь Ленина», «Искра», «Рассвет» колхозууд, «Эрдэм» совхоз гүрэндэ таряа худалдаха, тушааха жэлэйнгээ түсэб хоёр-гурба дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна.**

Олон тоото звено болон бригаданууд ороoһо таряанай, илангаяа шэниисын, һайн ургаса абаа. **«Коммунизм» колхозой 2-дохи бригада (бригадирынь Н. Ф. Кононов, техникын талаар бригадирай туһалагша П. П. Челночнов) 1.652 гектар тарьялангай га бүриһөө дунда зэргээр 19 центнер ургаса хуряагаа.** Бэшүүрэй, «Эрдэм», Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай, «Знамя Ленина», «Искра», «Рассвет», «Заганский», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай хэдэн арбаад звено болон бригаданууд ороoһо таряанай баян ургаса ургуулжа шадаа.

Ургаса хуряалгын, гүрэндэ
худалдалгын үедэ комбайне
автомашинануудай жолоошод
хүдэлмэридэ хабаадаһан бүх
хозникууд, хүдэлмэришэд боло
центнэр шан габьяатайгаар аб
ба. «Заганский» колхозой ком
Е. И. Иванов «СК-3» комбайнаа
гектар таряа баал болгоод, 50
тарай таряа суглуулан са
5.650 центнер ороoһо
абаба. Мүн тэрэ колхозой ком
К. Ф. Иванов 363 гектар сэхэ
жа, 5.458 центнер таряа со
байна. «Коммунизм» колхозой
байнер П. М. Оленников 345
хадажа, 5.200 центнер таряа
байна. Нэрлэхэ болоо һаа, ии
шэнүүд яһала олон.

Хуряалгын хүдэлмэридэ ш
ригтойгоор ажаллаһан жолоош
олон. «Заганский» колхозой
шон Н. И. Ревенский «ГАЗ-51
томашинаар хуряалгын үедэ
тонно-километр, мүн энэ
жолоошон Г. Ф. Калашников
155» машинаар 38.209 тонно
метр хэһэн байна. «Коммуниз
хозой жолоошон Г. Г. Барфо
комбайнһаа таряа зөөхэдөө, «ГА
машинаар 49 мянган тонно-ки
хээ.

Ургаса хуряалгада ехэ туһа
һэн Улаан-Үдын 1-дэхи АТК-г
шүүрэй, Мухар-Шэбэрэй,
авто-ажахынуудай жолоошод,
ликын дээдэ һургуулинуу
центнэр болон олон тоото худ
шадтэ ехэ баяр баясхалан
нэбди.

Мүнөө управлениин ажа
ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэг
үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ
Мүн һолоомон суглуулагдажа,
рай паар ехээр хахалагдана.
нуудай саахарай свёкло
эхилээ. Ургаса хуряалгын бүх
дэлмэри һаяын үдэрнүүдтэ
дэхэнь.

Н. ХОРОШ
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэр
управлениин началь

ЭРИД ЕХЭ ХУБИЛАЛТА

Байгша ондо манай колхоз хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса абаба. Бүхы 5.523 гектар шэниисын га бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ үлүүхэн ороoһон хуряагдаба. Дүрбэдэхи тракторно-таряан ажалай бригадын (бригадир Дамба Цыдынов) тариһан 236 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 32 центнер шэниисэ абтаа. 6-дахи бригада (бригадир Манибадаров Бабу) нёдондо сентябриин эхеэр хахалагдаһан 19 гектар намарай паар дээрэһээ гектарай 35 центнер шэниисэ сохибо. Шэнэ хахалагдаһан 54 гектар газарта һамаржа, гектарай 3,6 центнер үрэһэ тариһамнай га бүриһөөнь аяар 42 центнер шэниисэ хуряагдаба. Обёоснье һайнаар гараа: гектарай хорёод центнер абтана.

Эдэ бүгэдэ ямар аргаар туйлагдаа гээшэб? Нэгэдэхеэр, механизаторнуудай КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэреэр урмашан зоригжожо, ажал хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандадаг болоһон. Тиигэжэ газарай элдүүрилгэ эрид һайжараа. Хоёрдохёор, ооһодын һайн шанартай, эрхим сортын үрэһэтэй байжа, гектарай 2,25 центнер шэниисэ таригдаһан. Гурбадахяар, эдэ жэлнүүдтэ шэнэ трактор, комбайн болон бусад машинанууд нэмэжэ абтаад, хабарай тарилга, ургаса хуряалга тон богони болзорто үнгэргэгдөө. Мүнөө жэлдэ таряа хуряалгаяа сентябриин һүүлээр дүүргэбэ гээшэбди. Нимэ ушар урдань үзэгдөөгүй.

Эдэ бүгэдын хажуугаар ажалай эмхидхэл, тэрэнэй түлөөһэн хубилгагдаһан. Тракторно-таряан ажалай бригадануудта даалгагдаһан поли бүхэнһөө хэды шэнээн ургаса абтаха ёһотойб гэжэ урид түсэблэгдэһэн. Хэрбээ түсэбһөө дээшэ ургаса абаа һаа, бригадын гэшүүдтэ тэрэнэйнь 25 процент үгтэхөөр хараалагдаһан. Комбайнернуудта ажалайнь түлөөһэ сохиһон таряанайнь зэргээр түлэгдэнэ. Колхоз доторoo эрхимлэжэ, адагынь 600 гектар таряа хадажа, бүхыдөө 9.000 центнер ороoһо суглуулһан комбайнерта мотоцикл шан барюулхаар тогтоогдонхой. Хоёрдохи һуурида гараһан комбайнерта 200 түхэригэй костюм, мүн 100 түхэригэй, 50 түхэригэй шан үгтэхөөр хараалагдаһан.

Иигэжэ нэмэлтэ түлөөһэнэй үгтэдэг, шангай барюулагдадаг болоходо, механизаторнууд ажалдаа тад өөндөөгоор хандажа захалаа. Ажалай журам эбдэхэ, хүдэлмэридөө гээгдэхэ баримтанууд үзэгдөөгүй. Нүгөө талаһаа колхозой правлени механизаторнуудтаа һаадгүйгөөр ажаллаха арга олгоо. Полевой станууд шэнээр баригдажа, тэндэ механизаторнуудай амарха зөөлэн оро дэбдихэр түхеэрэгдэнхэй. Хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ үдэр һүнигүй халуун эдеэн бэлдэгдэдэг.

Ургаса хуряалга дээрэ комбайнернууд Платон Степанов, Лыгден Дугаров, Дондок Дашабылов болон бусад унтаха нойроо мэдэнгүйгөөр ажаллажа гараа гээшэ.

Баян ургаса ургуулжа, тэрэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзорто хуряажа абаһанай ашаар гүрэндөө 36 мянган центнер таряа худалдажа, түсэбөө гурба дахин үлүүлэн дүүргээбди. Энээгээрээ һанаагаа амарангүй, үшөө дүрбэ мянган центнер шэниисэ гүрэнэй амбаарта оруулаад, дүн хамта 40 мянган центнер таряан тушаагдаба.

Ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэгдэхэ 14 мянган центнер шэниисын үрэһэн хаагдажа дүүрээд, тэрэнэй 3 мянгаад центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөө.

Ц. СЕМЕНОВ,
«Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

ИНТЕНСИФИКАЦИИН ЗАМААР

Манай колхоз жэлһээ жэлдэ тогтууритай баян ургаса абадаг болонхой. Энэ жэлдэ гектарай дунда зэргээр 22 центнер шэниисэ хуряагдаба. Тиигэжэ гүрэндэ 30 мянган центнер таряан тушаагдаа гээшэ гү, али хахалагдадаг газарай гектар бүриһөө 4,3 центнер, ороoһото ургамалнуудай тарилгын га бүриһөө 7 центнер таряан гүрэндэ худалдагдаба гээшэ.

Газараа һайнаар элдүүрижэ, эрхим сортын үрэһэ саг соонь тарихынгаа хажуугаар энэ жэлдэ минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ ехээр хэрэглэдэг болообди. Тиигэһэмнай ургаса бүри дээшэлээ. Жэшээнь, 270 гектарта аммиагай уһа шэнгээжэ, шэниисэ тариһамнай гектарай 18 центнер ургаса абтаа. Тэрэл полидо нимэ үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүй тарилга хэхэдэ, гектарай 7,6 центнер шэниисэ хуряагдаа.

Сулхара гэжэ газарта 125 гектарай га бүридэ 1 центнер аммиагай селитрэ гаргахада, гектарай 3 центнер ургаса ехээр абтаа.

Һайнаар хахалагдаһан, элдүүрилэгдэһэн хабарай, намарай паар дээрэ баян ургаса гарадаг. Энэ жэлдэ Пантелеймон Челночковой бригадын хахалһан 150 гектарай намарай паар дээрэ (урда жэл кукуруза таригдаһан) гектарай 40,6 центнер шэниисэ абтаһан. Нэгэдэхи бригадын 33 гектар паарай га бүриһөө 37 центнер абтаа.

Ажаглаад үзэхэдэ, кукуруза, горох тариһан газарта намарай паар хахалжа, хойто жэлынь шэниисэ тарихада баян ургаса заабол абтадаг гэжэ тодорoo.

Энэ жэлдэ «скала» сортын шэниисэ туршаһамнай яһала һайн байба. Тэрэниие хабар хахалагдаһан 92 гектарта тарихадамнай, га бүриһөө 25,1 центнер ургаса абтаа. Манай эндэ һайн гэжэ тодорһон «онохойская-4» сортын шэниисэ имэл газарта тарихада, гектарай 15 центнер хуряагдаа. Хойто жэл хэрэглэгдэхэ бүхы 14 мянган центнер үрэһэн хаагданхай.

Ерэхэ жэлдэ хэрэглэгдэхэ минеральна үтэгжүүлгэ абтажа байна. 125 тонно аммиагай уһа абажа хадагалха аргатайбди. Мүнөө нимэ уһан зөөгдэжэ захалаа. Хэрбээ энэ жэлдэ 9 мянган тонно наг шэбхэ полидо гаргаһан байбал, хойто жэлдэ тэрэнээ 12 мянган тоннодо хүргэхэбди.

С. УНИЧ,
«Коммунизм» колхозой главна агроном.

ЧАСАЙ ГРАФИГААР

Бэшүүрэй авто-ажахын ашаглалгын таһагай начальник М. Ивановой хөөрөөнһөө

Таряа хуряалга болон гүрэндэ тушаалгаар туйлагдаһан амжалтада манай авто-ажахын жолоошодой хубита бии. Бэшүүр талын колхоз, совхозуудта ургаса хуряаха, гүрэндэ таряа тушааха хүдэлмэридэ 75 автомашина табигдажа, жолоошодой хүсөөр 65 мянган тонно силосэй ногоон, 39 мянган центнер таряан комбайнуудһаа, 57 мянган центнер таряан гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта зөөгдэһэн байна.

Гүрэндэ таряа зөөхэ талаар хойноо тэргэ шаргагалһан 10 автомашинаһаа тусхай отряд эмхидхэгдэжэ табигдаһан. Тэрэ отряд нэгэ ажахыһаа нүгөөдэдэ ошожо, тушаалгада бэлдэгдэһэн таряа зөөдэг байһан.

Автомашинанууд часай графигаар хүдэлгэгдөө. Энээнэй ёһоор автомашинанууд хэды часта хүдэлгэгдэжэ захалхаб, хэды саг соо ашаалагдахаб, буулгагдахаб, хэды саг харгыда гарахаб гэжэ тоологдоод, жолоошодто часай график барюулагдаһан. Жолоошодой ажал иигэжэ эмхидхэхэдэ зохид байшоо.

Нимэ автоотряд суудхэдээ хоёр удаа ябахадаа, бэлэдхэлэй пунктда 1200—1300 центнер таряа абаашадаг байһан.

Мүнөө автомашинануудаа саахарай свёкло зөөлгэдэ бэлдэжэ байнабди. «Рассвет» колхоздо 16 автомашина, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 20 автомашина саахарай свёкло зөөхөөр табигдаа.

Таряа зөөдэг жолоошодой дунда социалис мурысөөн ургэнөөр дэлгэрэнхэй. «ГАЗ-51» автомашинаар 2500 тонно-километр, «ЗИС-355» автомашинаар—3500 тонно-километр хэхэдэнь, автомашинын урдахи шэлдэ улаан одон няагдадаг заншалтай. Мурысөөндэ түрүүлэгшэдтэ дамжуулгын Улаан тугхан барюулагдадаг.

АЛТАН УРАСХАЛ. С
бэлэдхэлэй пунктда.

ЗОРИГ БАДАРУУЛАГША ХҮСЭН

Энэ жэлдэ совхознай ороoһо таряанай баян ургаса ургуулжа, тэрэнээ тон богонихон болзорто хуряажа абаба. Хэрбээ урзанда таряа хуряалга ноябрь һарада, нёдондо октябрь соо дүүрэһэн байбал, мүнөө жэлдэ сентябрьда хуряалгын захада гарагдаба. Совхозоймнай коллектив гүрэндөө 80 мянган центнер тарла тушааха гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэв.

Ургаса хуряалгын, таряа тушаалгын нимэ эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байһанда манай политэмхидхэгшэдэй үүргэ ехэ гэжэ тэмдэглэмээр. Тракторно-таряан ажалай дүрбэн бригадын тус бүридэ ургаса хуряалгын үедэ политэмхидхэгшэд томилогдонхой. Жэшээнь, нэгэдэхи бригадада коммунист Шагдар Улзытуев (түсэблэгшэ-экономист), 4-дохи бригадада—кадрнуудай талаар инспектор Дамба Намсараев, 2-дохи бригадада—Бато-Мунко Цыренов гэгшэд политэмхидхэгшэдээр ажаллана.

Политэмхидхэгшэд бригадын хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулалгын хүдэлмэри ябуулдаг, тэндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые үлгэдэг. Үдэр бүри мурысөөнэй дүн согсолдог, хүдэлмэришэдэй культурна эрилтэнүүдые хангаха асуудалда анхардаг. Үдэр бүри «Сахилгаан хуудаһа», 5 хоноод лэ ханын газетэ—«Дайшалхы хуудаһа» гаргадаг үүргэтэй.

Комбайнернуудай 5 үдэртэ хэһэн хүдэлмэри тухай политэмхидхэгшэд совхозой парткомдо мэдээсэдэг. Тэдэнэй мэдээгээр бюллетень гаргагдажа, бүхы бригадануудта эльгээгдэдэг. Тиигэжэ комбайнер бүхэн нүхэдэйнгөө хэһэн ажал саг үргэлжэ хаража байха аргатай.

Политэмхидхэгшэд бригадануудай партийна бүлэгэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туһалдаг, коммунистнууд болон комсомолшуудай ажалай түрүү зэргэдэ гарахыень уряалдаг байха юм. Ургаса хуряалгын үедэ ажалай олохон түрүүшүүл партиин зэргэдэ абтаа.

Т. СЛЕПНЕВ,
Бэшүүрэй совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

ДҮРБЭН БЭРХЭШҮҮЛ

АЛТАН УРАСХАЛАЙ ЗАЛУУРШАД

— ГАЗАРАА үндэлүүлхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэ, аргал шэбхэеэ поли дээрэ гаргаха... Оньһожоруулагдаһан звенонуудые эмхидхэжэ, тэдэнэртэ таряалан даалгаха... Поли бүхэнһөө абтаха ургаса тодорхойлхо... Түсэбһөө гадуур хуряагдаһан ороoһоной дүрбэнэй нэгэ хубиие звеногой гэшүүдтэ, 16 процентыень газар һайнаар уһалагшадта үгэхэ... гэхэ мэтэ хөөрэлдөөнүүдые Савелий «Волга» машинын жолоо барижа ябахадаашье, колхозой конторо, бригадын стан ерэхэдээшье шагнажа, һонирхожо һуугша һэн.

Хабарай нэгэ игаабари дулаахан үдэр, Алташа горхоной нойрһоо һэриһэнээ мэдүүлхэ гэһэншүү хоршогоножо, урэжэлтэ баян талын үбсүүгээ сэлин, хүбэн сагаан хүнжэлөө этэржэ байха үедэ колхозой түрүүлэгшэ Чимит Митыпович бодолгото болон ябатараа, жолоошондоо иигэжэ хандаба:

— Савелий, би шамайе зоригтой, ажалша бэрхэ хүн гэжэ һанажа ябагшаб,— гээд, нэгэ бага тогтоһонойнгоо һүүлээр. — Аба, ажышни бүхэли наһан соогоо эндэхи газараа урбуулжа, хөөһэн сагаан хүбэриг эдихын түлөө хара хүлһэеэ яһалал адхаһан байха. Теэд мүнөө сагнай хубилаа. Трактор, комбайн, автомашина — бидэнэрэй гарта. Иигээд энэ жэлһээ минеральна үтэгжүүлгэ абадаг болохомнай. Юрэдөө оролдоһон хүн һанаһан соогоо ургаса абахаар лэ гээшэ.

— Чимит Митыпович, эдэ бүгэдые намда яахаяа хэлэбэт, би бултыень хаража, ойлгожол байналби.

— Теэд би шинии мэдүүлгэ хараагүйб.

— Ямар мэдүүлгэ?

— Шэниисэ ургуулха звенодо хүдэлхэ гэһэн,— гээд, Чимит Митыпович жолоошонойнгоо урдаһаа энеэбхилбэ.

Иимэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр Савелий гэртээ ошожо зүбшөөд, үглөөдэрынь түрүүлэгшэтэеэ Бэшүүр ошожо ябахадаа...

— Чимит Митыпович, минии звенодо хүдэлхэеэ гарахада, хабарай тарилгын халуун үдэрнүүдтэ жолоошонгүй ядарха бэшэ гүт? — гэжэ Савелий аалиханаар дуугарба.

—Колхозой түрүүлэгшэдэ жолоошон хэрэггүй, өөрөө ябаг гэхэ саг ойртожо байна бэшэ гү? Шинии баян ургаса абаха гэжэ зорёо һаа, тиигэн иигэн гансаараа ябажа гарахаб, бишни жолоошоной праватай ха юмбиб,— гээд, Чимит Митыпович хүхибэ.

— Зай, тиигэбэл, звенодо хүдэлхэ хүнүүдые өөрөө оло,— гээд, түрүүлэгшэ захирһан мэтэ хэлэбэ.

Энэ хөөрэлдөөн тухайгаа Савелий Федотов нүхэдтөө хэлэжэ, үшөө гурбан жолоошон — Кузьма Родионов, Константин Павлов, Анатолий Перелыгин **(зүүн талын зураг)** гэгшэд хамта хүдэлхөөр шиидэбэ. Тэрэниинь колхозой правлени дэмжээ.

— Танда Култугай 40 гектар уһалууриин газар даалгабабди. Бараг һайн газар, паар байха. Тиимэһээ тэндэһээ гектарай 20 центнер шэниисэ абтахаар хараалагданхай. Хэрбээ энээнһээ дээшэ ургаса абаа һаа, 25 процентнь танда үгтэхэ. Өөһэдөө газараа уһалбал, үшөө 16 процент таряа нэмэжэ абахат,— гэжэ колхозой правленидэ ойлгуулба.

«Хоёр гартаа шабааһа бариһан хойноо сэргүй» гэдэгтэл, тэдэ дүрбэн жолоошод даалгагдаһан газар дээгүүрээ ябажа хараба. Полинь тэгшэ бэшэ, уһалхада таагүй. Эндэ тэндэ томо шулуунууд монсойлдоно.

— Нүхэд, эдэ шулуунуудые сугуулжа абая. Газар хахалхадашье, ургаса хуряахадашье амар болохо гэхэ,— гэлсэбэ.

Колхозой правленитэй хэлсэжэ, даб дээрэ нэгэ автомашинаяа үлөөжэ, хэдэн үдэр дүрбүүлээ шулуу түүбэ.

«Савелий Федотовой звено 20 автомашина шулуу суглуулаа» гэһэн түрүүшын мэдээн конторoдо оробо.

— Чимит Митыпович, туршахын тэдыдэ манай звенодо бага зэргэ минеральна үтэгжүүлгэ үгыт,— гэжэ Савелий Елисеевич хандаба.

Хэды бэрхэшээлтэй байбашье, минеральна үтэгжүүлгын аша урэ хараxын тэдыдэ гектарай 4,5 центнер суперфосфат хэрэглэхые зүбшөөбэ.

Минеральна үтэгжүүлгэеэ тараaха гэхэдэнь, тукова сеялкэнүүд дуталдана, тэдэнь бүхыдөө кукурузын, саахарай свёклын тарилга дээрэ хэрэглэгдэжэ байба. Юу хэлтэйб, яалтайб? Механизаторнууд удааншье бодолгото болонгүй, хуушан сеялкэнүүдые заһажа, таарyулжа оробо. Газараа уһалхынгаа урдахана гектарай дүрбэн центнер үтэгжүүлгэ тараажа шадаба. Колхозой агрономой зүбшөөлөөр үшөө хахад центнерыень үрэһэнөөр суг оруулхаяа үлөөбэ.

Майн Нэгэнэй һайндэртэшье амарха, зугаалха саг олдобогүй.

— Баян ургаса абабал, баярлаха, зугаалхамнай хаана ошохо һэм, газараал уһалжа абая,— гэжэ дүрбэн нүхэд хэлсээ.

«Хоёр шиигэй нэгэдэхээр лэ ундалуулха хэрэгтэй» гэжэ эсэгынгээ һургаһые хүбүүд һанан һанан ябажа, яаралгүйхэнөөр 13 үдэр соо газараа уһалжа дүүргээ һэн.

Одоошье харюусалгатай саг ойртожол байба. Хүрьһэнэй бага зэргэ һэбэрхэтэйл сасуу үрэһэеэ тарижа абаха гэхэдээ, тэрэнь бэлэн бэшэ.

«Үрэһэтэеэ гранулированна суперфосфат жэгдээр холиходо һайн» гэжэ дуулаад, дүрбүүлээ үрэһэеэ бүхыдэнь хэмжүүлжэ абаад, хүрзэнүүдые барижа, 104 центнер шэниисэдэ 20 центнер минеральна үтэгжүүлгэ худхаба.

— Бидэнэр газараа өөһэдөө хахалхамнай, 2—3 үдэртэ нэгэ трактор звенодомнай үгыт,— гэжэ тэдэнэрэй хандахада, колхозой правлени гуйлтыень дүүргээ һэн.

Звеногой гэшүүн Константин Павлов «ДТ-54» трактор дээрэ һуужа, плугынь һайса таарyулаад, 28 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыгөөр, жэгдэхэнээр зуһуулжа орoo.

25—28 сантиметр гүнзэгытэйгөөр, үзэхэшье далангүйгөөр газарынь хахалагдаба. Өөһэдөө үрэһэеэ зөөжэ, сеялкэ дээрээ һуужа, гектарай 2,6 центнер шэниисын үрэһэ хэрээһэлүүлэн таряа. Нормын ёһоор 8 хүнэй хэхэ хүдэлмэриие дүрбүүлээ дабажа гараа.

Һүниин зүүдэн, үдэрэй һанаан болоһон юумэниинь үзэгдэбэ: хүхэ ногоон хүнжэлөөр полинь жэгдээр бүрхөөгдэбэ. Одоошье бага зэргэ сүлөө орожо, амарханаар һуужа сай ууха аргатай болоо.

Энээхэн үедэ тэнгэри ехээр бүрхэжэ, баруун урдаһаа бархагар хара үүлэн дүтэлжэ ерэбэ.

— Гайтайхан лэ юумэ болохонь ха даа, мүндэртэйл үүлэн хэбэртэй,— гэжэ үбгэд зальбарна.

Уданшьегүй хониной хоргооһоной шэнээн томо мүндэр таршаганажа, эгээл Савелий Федотовой полиие алдангүй гараха гэһэндэл, тэндэ голынь буушаба.

Байгаалиин иимэ дошхониие буруулха хүсэгүй байһандаа дүрбэн хүбүүд голхорно.

Мүндэрэй һүүлээр ошожо хараһаниинь шэниисын нялха эшэнүүд газарта ороторoo сохюулшанхай, полинь харлажа харагдаба.

Хүбүүдэй нюдэн дээгүүр нёлбоһон мэлмэрһэндэл, бэе бэедээ юушье гэжэ хэлэхэ юумэеэ ойлгожо ядан байтарнь, «Волга» машина ерээд зогсошобо:

— Хүбүүд, зоригоо алдажа болохогүй. Иимэ юумэн үзэгдэһэн лэ байха. Тарилгада ехэ хоро хүргэгдөөгүй ёһотой,— гэжэ Чимит Митыпович намдууханаар дуугараад, «һэргэхэл ёһотой» гэжэ досоогоо шэбшэнэ.

Хэдэн хоногой үнгэрхэлөөр лэ шэниисын задарюун эшэнүүд түргэнөөр үндыжэ оробо. Үзэхэшье буртаг үбһэн байхагүй. Дүрбэн бэрхэшүүл дахяад автомашинануудтаа һууба.

Үдэр саг үнгэржэл байна. Дүрбэн жолоошодой ургуулһан таряан бултанайхиһаа үндэрөөр, үдхэнөөр, ута залаатайгаар ургаба. Харгыгаар ябаһан лэ хүнүүд тэрэниие хаража, зурхэ сэдьхэлээ ханана.

Хуряалгын халуун хаһа дүтэлбэ. Механизатор, комбайнер бүхэн машинануудаа зэһэнэ.

Савелий Федотовой звеногой гэшүүн бүхэн комбайнда һууха шадабаритайшье һаа, звенодонь хуряалгын техникэ хүртөөгүй байшоо.

— Звенодотнай комбайн даалгажа үгэхэ аргагүйбди. Эгээл һайн, найдамтай комбайнернуудые танда эльгээхэбди. Ургуулһан таряагаа өөһэдөө зөөбэлтнай дээрэ,— гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд дурадхаба.

Түрүүн 12 гектар таряа баал болгоод байтарнь хура бороо орожо, саашань хадаха аргагүйдүүлээ. Хэдэн үдэр бороодо сохюулбашье, үдхэнөөр ургаһан таряанай узуурые дабажа, нэгэшье хоолос гээгдээгүй.

Тиигэһээр байтар таряа комбайнаар сэхэ хадахаар болошобо. Комбайнернууд Василий Федоров, Михаил Ткачев гэгшэд баян ургасыень хуряалсахаяа ерээ.

— Иимэ баян ургаса хуряажа үзөөгүйбди, 30—40 метр ябаад лэ комбайнай бүнкер дүүрэшэнэ,— гэжэ
комбайнернууд гайхаба.

Жолоошод—звеногой гэшүүд
һан малгайгаа абаха сүлөө
гүйлгэжэ, комбайнуудһаа
һаадгүйгөөр зөөбэ. Нэгэшье
таряа үлүү дутуугүйгөөр бү

— Гектарай 40 центнер
лограмм шэниисэ хуряагдаба,
үйлэдбэриин управлениһээ,
правлениһээ табигдаһан ком
дорхойлжо гаргаа.

Дүшэн гектар дээрэһээ
центнер алтан шара шэниис
зой тоог дээрэ оробо. Тиигэ
һөө гадуур 875 центнер аб

Колхоздонь энэ жэлдэ тогт
гуримай ёһоор баян ургас
звеногой гэшүүн бүхэндэ 89
шэниисэ нэмэлтэ түлөөһэн

— Механизаторнуудай
доо хүрөө, бидэнэршье ург
байхабди. Эдэ үдэрнүүдтэ
гэшүүдтэ нэмэлтэ түлөөһэн б
тэхэ,—гээд, колхозой түр
ямар нэгэн олзо олоһон хүн
тайгаар саашань ургэлжэл
Тэрэшье тэрэ. Эгээн шуха
бэ гэхэдэ, энэ жэлдэ ехэ
хэгдэбэ гээшэ. Газартаа
хандаад, тэрэнээ уһалжа, хи
нөөр хэрэглэхэдэ ямар ехэ а
тайб гэжэ колхозник бүхэ
ха юм,—гээд, Чимит Митыпо
лана.

Иигэжэ алтан урасхалай
найдамтайгаар барижа гар
бэн бэрхэшүүлэй алдар соло
Мухар-Шэбэрэй урэжэлтэ б
лаар зэдэлбэ.

Б. ГЫЛЫ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ ТАРЯАШАДТА—МАГТААЛ, СОЛО!

Нүхэр Б. Н. ПОНОМАРЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

...тоонь хэрэгтэй шиидхэхэ... ха юм гэжэ Маркс там... юм. Нэгэдүгээр Интерна... пролетариадай олониитэ... партинуудые бай... мүхэсэл болдэhэн бай... Мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ хэдэн... миллион ажалшад ямар на... хабаадуулагданхай. Эдэ... национальна демократическа... профсоюзууд, эхэнэрнүү... залуушуулай, кооперативна ба... организацинууд болоно. Дэл... бүхы шахуу оронуудта өөhэ... зарганууд 43 миллион... хүнүүдые нэгэдүүлhэн... партинуудай мүнөө үедэ... гэжэ байhаниинь илангаяа... удха шанартай. Коммунист... хадаа манай үеын, бүхы дэлхэй... капитализмhаа социализмда... орожо байhан үеын туг б... болонхой.

...хадаа научна соци... нэгэдэл, бодото револю... хүсэн болоо байhаниинь... дүршэл харуулна. Нэгэ... Интернационал байгуулаг... сагhаа хойшо хүдэлмэришэн... узэл сурталай теорети... дэлхэйн үзэгдөөгүй ехээр... Тэрэнэй олон миллион тоото... ционно манлай хадаа соци... политическа байдалнуудай... марксизм-ленинизмын туг доро... тэмсэнэ.

...хүдэлмэришэн ангиа «өөрынгөө... сүлөөлхэ гэhэн агууехэ... сургал зуун жэлэй саада тээ... шангаар сасараад, капитализ... хүсэн түгэлдэр дулан... дарлагдаа нэгэ. Социализмын... илалтын замуудые тодор... зуураа, Маркс хадаа буржу... политическэ экономиие худэл... ангиин политическэ эко... илан мандаhан ушар социа... илалтын эрхэ мүхэсэл мүн... байна. Мүнөө социализ... оронуудта эгээл энэ эрхэ ну... бэелүүлэгдэжэ байнхай. Тэ... социально-экономиче... политическа талаараа ала... хүгжэжэ байhан ушар дэл... революционно хүдэлөөнэй хүг... шиидхэхы hалбаринь бо...

...капиталис оронуудай... экономическа болон со... шухала амжалтануудые... Пролетариат хадаа империа... түшэг тулгуури болохо... монополинуудта — бу... гол дайсадта эсэр... шэнэ ангиин байлдаа... зуураа, өөhэдынгөө ху... хүдэлмэрилhэн хүгжөөр ургуул... Африка болон Латинн Аме... оронуудай залуу хүдэлмэри... өөhэдынгөө союзнигуудтай... национальна бэеэ даанхай... түлөө, колониализмын бу... нуудые усадхахын түлөө,... хүгжэлтын түлөө баатар... тэмсэжэ байна.

Зуун жэлэй саада тээ буржуазида эсэргүү хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй гол формонь экономическа тэмсэл байhан юм. Мүнөө хүдэлмэришэд тэмсэлэн ябуулга бүхы талаа экономическа шанжэлтэй байхаhаа гадна, мүн политическа шанжэлтэй болоод байнхай. Энэ хадаа манай үеын революционно үдхые элиишэ хэтээ хамта пролетариадай улам бүри үргэжэ байhан хүсэ болон үүргые харуулна. Нүхэр Н. С. Хрущевой эли тодор хэлэhэнэй ёhоор, ямар саг ерээб гэхэдэ, «үндэр түрэлтэ хүдэлмэришэн ангиин айхабтар ехээр үргэжэ, хүгжөө, тон ехэ амжалтануудые түгээ. Тиигээд тэрэ хадаа түүхын хүгжэлтын ябасые эб найрамдалай, демократи болон социализмын аша туhада хубилгаха аргатай болоо». **(Уни удаан альга ташалган болоно).**

Мүнөө эмхидэлэй шалгарнал формотой, тэмсэл соо шалгардаhан научна социализмын үзэл сурталтай, социализмын оронуудта түшэглэhэн иимэ хүсэн түгэлдэр түшэг тулгууритай болоод байhан, пролетариадай өөрынгөө хүсэнүүдые бэелүүлхын тулада үзэгдөө дуулдаагүй арга боломжонуудтай тэрэнэй урдань нээгдэнхэй. Тэрэнэй шүрбэhэ шандаhаниныше баатараар хатуужанхай, алхамынышье үргэдэнхэй, арга боломжонуудынь хэмгүй ехэ болонхой! Хоридохи зуун жэлэй хоёрдохи хахадта хүдэлмэришэн ангиин агууехэ сүлөөрэлгын түүхээ туршэлгын хүн түрэлтэнэй общество үнэхөөрөө бүхы hалбаринуудта элирхэйлэгдэнхэй. Түүхэтэ дүй дүршэлөөрөө, түбхын түрүүндэ Советскэ Союзай дүй дүршэлөөр ябаhан хүдэлмэришэн ангиин юу харуулаад гэхэдэ, иимэ юумэнүүдые харуулаа:

экономическа талаар—үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтые, олониитэ арад зоной эхэ тэнигээн байдалые hайжаруулха алба хэхэ ябадалые зорюулагдаhан мүнөө үеын наука болон техникын үндэр түйлалтануудые шудалhанаа;

политическэ талаар — арадта бодото демократи, бодото эрхэ сүлөө хүндэ олгоhоноо;

үндэhэ яhатанай хоорондохи хани харилсаануудай талаар—бүхы нацинуудай хани барисаатай, аха дүүгэй холбоотой болоhониие;

ухаан бодолой ажабайдалай талаар — обществодоо, хүндэ алба хэхэ гэhэн үндэр дээдэ үзэл сурталаар нэбтэрэгдэhэн бодото арадай-соёл культуратай болоhоноо;

уласхоорондын харилсаануудай талаар — арадуудай хоорондо бата бэхи эб найрамдал тогтооhоноо, термоядерна дайнай аюулhаа хүн түрэлтэниие абарhанаа, бүхы оронуудта революционно хүдэлөө дэмжэжэ байhанаа харуулаа.

Эдэ бүхы ушарнуудаар хүдэлмэришэн анги этигээмээр юу харуулааб гэхэдэ, тэрэ хадаа хаана нэгэтэ засаг барижа байhан бүхы бусад ангинуудhаа үндэhөөрөө илгаатай байhанаа харуулаа. Өөрынгөө засагые мүнхэлэхэ гээшэ, бусад ангинууд, бүлэгүүд болон зониие дарлаха гээшэ хүдэлмэришэн ангида үг унгяараа харшэ нартай. Хэрбээ арад зоной олонхиие, тэрэ тоодо буржуазиныше зарим хүбиниинь буржуазин бэеhэ холодхоор байгаа hаань, хүдэлмэришэн анги хадаа олониитэ тараашаа болон гар дархашуулые, интеллигенцие, бүхы демократуудые өөрынгөө хойноhоо дахуулан ябадаг байна. Хэрэг юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн ангиин, мүн өөрынгөө ажалаар ажахуудаг бүхы хүнүүдэй үндэhэн хэрэгүүдынь мүлжэлтэ байгуулалтада эсэргүү тэмсэл хахадашье, социализм байгуулха үедэншье адляар тааралдадаг ха юм.

Уласхоорондын пролетариадай амжалтануудай агууехэ, арсалтагүй үнэн. Зүгөөр бүхы дэлхэйе үндэhөөрөө хубилгаха гэhэн зорилготой анги байhан тулада хүдэлмэришэн анги урдаа байhан туйлай ехэ, харюусалгатай зорилгонуудые эли тодоор харана. Үшөө засагаа абаагүй хүдэлмэришэн ангиин отрядуудай илангаяа ехэ бэрхэшээлнүүдые дабаха ушартай байhаниинь мэдээтэй. Мүнөө тэдэнэй урда социализмда дамжан орохо замуудые шэлэн олохо гэhэн шэнэ, тон үргэн арга боломжонууд нээгдэнхэй. Энэ замынь амгаланшье, амгалан бэшэшье байжа магад. Али бүхы ушарнуудта энэ хадаа арадай өөрынь, тэрэнэй революционно партиин тодорхойлhон революционно зам мүн ха юм.

Хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшадта урдаа байhан туйлай ехэ зорилгонуудаа шиидхэхэ бодото арга боломжо бии гү? Бии даа, тиимэ арга боломжонууд бии, тиимэ арга боломжонууд хэлбэришэгүйгөөр ургажа байна. Хүдэлмэришэн ангиин түйлаhан илалтанууд, тэрэнэй тоо, үйлэдбэридэ, тэрэнэй hууринь, мүнөө үеын общество дотор, тэрэнэй үүргэнь юун тухайда хэлэнэб гэхэдэ, тэрэ хадаа социальна талаар үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хүсэ шадалтай болонхой. Өөрынгөө союзнигуудтай хамта дэлхэй дээрэ мүлжэлтэ болон дарлалтые пролетариадай үгы хэхэ хэрэгтэнь, дайн сэрэгүүдые эсэслэн болюулхадань, дарлалтата ажабайдалай бэрхэшээлhээ ажалай бүхы хүнүүдые сүлөөлхэдэнь, хаа хаанагүй хүдэлмэришэ хүниие ёhотой эзэн, эрхэ сүлөөтэ зохёолшо, дэлхэйн засаглагша болоходонь энэ хүсэниинь хүсэд хүрэхэ ха юм!

Тиимэ болохолоороо, хэрэг юуб гэхэдэ, мүнөө байгааша бодото арга боломжонуудаа, хүгжөөhэн революционно хүсэнүүдээ хүдэлмэришэн анги хүсэдөөр хэрэглэхэ, дэлхэйн социализмын тут баригша байhан үүргэеэ эсэстэнь хүрэтэр дүүргэхэ зэргэтэй. Хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй мандахыень, бүхы оронуудта социализмын илалтые хангаха — марксистско-ленинскэ партинууд өөhэдынгөө зорилтые эгээл энэ хэрэгтэ харана!

II. Пролетарска интернационализм ба общественные революционно ёhоор шэнэдхэн байгуулга

...нүүд! «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэhэн Маркс, ...ын агууехэ лозунг Эмхидхэ... Манифест соо соносхоод, ...ционно тэмсэлэй шухалын шу... гол ёhон болохо пролетарска ...ационализмые бодото хэрэг ...нь бэелүүлжэ эхилhээрээ Нэгэ... Интернационал бидэндэ тон ...юм. Манай үе сагта интер...ализм элитэ ехэ удха шанар... болоо. Ямар шалтагаанhаа иимэ удха шанартай болооб?

...дахеэр, яахадааб гэхэдэ, со...лис интернационализм мүнөө ...социалис түрэнүүдтэ бодотоор ...хэй. Социалис хани нэгэдэл ха... элдэб арадууд ба үндэhэ яhата... хоорондо байгуулагдаха шэнэ ха... ...нуудай үльгэр жэшээ харуул... ...ралгүйн үедэ хүнүүдэй хоорондо ...уулагдаха коммунис ёhоной аха, ...й холбооной үндэhэ hуури га... зэргэтэй. Энэмнай хүн түрэлтэ... ...оло мянгаад жэлэй түүхэдэ анха... ...гүн бэелүүлэгдэжэ байhан шэнэ, ...рёо бэрхэ хэрэг мүн. Тиимэ бай... ...ринь коммунистнууд асари ехэ ...зорилго шиидхэхын тула улам ...йгээр, ухаансар сэсэнээр ажал... уялгатай. Дэлхэйн социалис ...барисаата оронуудай бата нэ...ые бэхижүүлхэhээ ондоо тиимэ ...удэтэй интернациональна уял... манай үе сагта байхагүйл!

...дохёор, уласхоорондын оршон... 60 гаран залуу национальна гү... ...мүндэлэн гараба. Националь...-сүлөөрэлгын хүдэлөөн—манай үе ...шухалын шухала революцион... ...гүрэнүүдэй нэгэн мүн. Империа... ...эзэрхэжэ байhан колониаль... ...ра талые тэhэлэн hандаргаад, ...хүдэлөөн империализмда хүсэн ...сохилто үгөө, үгэжэшье бай... Национально-сүлөөрэлгын хү... ...н дэлхэй дээрэхи хүгжэлтын ...удхахэ ёhотой шэнэ асуудал... ...ые табина. Эдэ оронууд нацио... ...а ба социальна хүгжэлтын ямар ...шэлэхэб гэhэн уулзуур дээрэ га... ...ай. Ямар замыень шэлэлгэ хадаа ...циональна талаараа бэеэ даанхай ...оhон гү, али тэрэнэй түлөө тэм... байhан арадуудтай социализ... ...оронуудай болон уласхоорон... ...хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дай... ...ы эб нэгэдэлые бэхижүүлhэн... ...санхидаа дуудыдаха байна. ...ёhоороо, бодото байдал дээ... ...болоод, мүн өөhэдынгөө эконо... ...гээгдэлые түргөөр дабан га... ...национальна бэеэ даанхай ...лаа аршалан хамгаалхын тула... ...сүлөөрhэн арадууд социализмын ...забшангүйгөөр урагшаа даб... шадахагүй юм. Эдэ бүхы орёо ...шэнэ зорилгонуудые научна ...лизм шиидхэжэ үгэнэ. Ушар ...hээ залуу национальна гүрэнүү...

...дэй социализм тээшэ улам бүри ехээр шармайн эрмэлзэжэ байhаниинь ойлгосотой.

Гурбадахяар, интернационализмын үзэл суртал хадаа термоядерна дай зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ арадуудай улам нягтаар жагсахадань туhална, мүн эзэрхэг түримхэйшүүлэй, хархис этэгээдүүдэй фронтдо эсэргүү элдэб оронуудай ажалшадай hанал нэгэдэлгын хүсэн түгэс фронт, эб найрамдалай фронт байгуулгада hайнаар нүлөөлнэ. Эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын хүсэнүүдтэ дай хэхэ хүсэнүүдэй доботолон орохо түсэб hанаашалжа байhан мүнөө үеын эрхэ байдалда энэ ушар илангаяа шухала болонхой.

Дүрбэдэхеэр, манай үе сагта пролетарска интернационализм хадаа бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ мүнөө дэлгэржэ байhан революционно тэмсэлэй этээл элдэб янзын отрядуудые нэгэн урасхал болгон нэгэдүүлхын тулада үзэл сурталай үргэн ехэ үндэhэ hуури бии болгоно.

Пролетарска интернационализм болбол хүдэлмэришэн ангиин найдамтай, хүсэн түгэс зэбсэгынь ходо доо байhан гэжэ зуун жэлэй дүй дүршэл харуулна. Буржуази хадаа национализмын туhаламжаар өөрынгөө эзэрхэн дарланги анги болгоо гэжэ мэдээжэ. Тэрэ хадаа хэрэг байдалые дэлхэйн дайнда хүргэн, нэгэ арадые нүгөө арадтань, нэгэ орониие нүгөө орондонь эсэргүүсүүлэн, үндэhэ яhанай илгаа hүжэрөөн дэлгэрүүлдэг байhан, мүнөөшье дэлгэрүүлдэг. Өөрынгөө ангиин үг зорилтодо буржуази ниитэ национальна аша хэрэгые хэрэглэдэг, нациин аша хэрэгые өөрынгөө туhада ашагладаг. Буржуазидал бэшэ, мүлжэн дарладаг бүхы ангинуудтал бэшэ, пролетариат хадаа арадууд болон гүрэнүүдые бэе бэедэнь эсэргүүсүүлхэ ябадалые буруушаадаг байна. Бүхы ажалшадай нягта жагсаал, арадуудай хоорондохи хани барисаан хадаа тэрэнэй ангиин үг зорилготой тааралдана. Капитализмые хосороон үгы хэхэ хүсэн боложо, политическэ тэмсэлэй оршондо гаража ерэhэн пролетариат интернационализмын агууехэ удха шанар тухайшье бүхы дэлхэйдэ соносхоо бэлэй!

Түүхэтэ нэгэ шатаhаа нүгөөдэ шата хүрэтэр пролетарска интернационализм нэн түрүүлэн хүдэлмэришэн ангиин өөрынь тэмсэлдэ улам бүри нүлөөлхы ехэ үүргэ дүүргэнэ. Түрүүшын үедэ, Октябриин революциин илахын урда тээ, пролетарска интернационализм хадаа гол түлэб элдэб оронуудай хүдэлмэришэдэй ангиингаа талаар hаналаа нэгэдэлгын зэбсэг байhан, капиталда хамтааран сохилто үгэхэ бэлэдхэлэйнь hургуули байhан.

Октябриин революциин илалта, hүүлээрнь дэлхэйн социалис системын бии бололого пролетарска интернационализмын үзэгдэлэй удха болон маяг түхэлые юрэ бусаар үргэдхэн баяжуулаа. Мүнөөдэр пролетарска интернационализм иимэ удхатай гэбэл:

—ниитэ үг зорилгын түлөө тэмсэлдэ революционно бүхы отрядуудай hанал нэгэдүүлхэ, алишье талаhаань бэе бэеэ дэмжэхэ;

—эб найрамдал аршалан хамгаалха, шэнэ дайнай аюулда эсэргүүгээр, уласхоорондын байдалда социальна элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёhоор зэргэ оршон байха гол ёhо батадхахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ;

— социализм ба коммунизм байгуулха гэhэн өөрынгөө эгээл түрүүшын интернациональна уялгаяа дүүргэхын тулада социалис орон бүхэн эгээл ехээр хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха;

—мүнөө үеын революционно хүгжэлтын гол баримта болохо дэлхэйн социалис системые бэхижүүлмээр лэ политика өөhэдынгөө оронууд дотор, уласхоорондын оршондо ябуулха;

— национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе социалис оронуудай арадууд, капиталис оронуудай ажалшад дэмжэхэ;

—раса болон үндэhэ яhанай илгаагүйгөөр демократическа хүдэлөөндэ бүхы оронууд болон түбинүүдэй түрүү хүсэнүүдые нягтаруулан жагсаалгада али болохоор туhалха;

—уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлые аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ, можо бүлэглэл бологшодто, эб таhалагшадта эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ, хархис национализмда эсэргүүгээр, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ тэрэнэй шурган оролгодо эсэргүүгээр эрид шангаар тэмсэхэ;

—уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй үзэл сурталай үндэhэ hуури бологшо марксизм-ленинизмые аршалан хамгаалха, тэрэниие творческо ёhоор хүгжөөхэ.

«Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэжэ Маркс, Энгельсын зохёоhон хэтэдээ мүнхэ лозунг пролетарска интернационализмын гол үдхые сэсэ мэргэнээр тодорхойлоо. Дэлхэйн революциин ниитэ урасхалда колонинуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе нэгэдхэн оруулhан ушар энэ лозунгын үдхые улам үргэдхэhэн байна. Тиигэжэ Ленин энэ лозунгые: «Бүхы оронуудай пролетаринар ба дарлагданги арадууд, нэгэдэгты!» гэhэн шэнэ уряагаар нэмээhэн байгаа. Манай үе саг мүнөө үеын бүхы гурбан гол хүсэнүүдые нэгэдүүлдэг политическэ союзуудай үзэгдөөгүй үргэн ехэ фронт байгуулха арга боломжо бии болтоо, иимэ фронт байгуулха гэhэн эрилтэ шуу сэхээр табина. Иимэ фронт хадаа империализмда эсэргүүгээр, эб найрамдалай, демократи болон социализмын түлөө тэмсэдэг марксистско-ленинскэ партинуудай, [illegible] хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ зорилго табидаг. Энээнэй ёhоор агууехэ интернациональна уряа манай үе сагта бүри хүсэтэйгээр зэдэлнэ, социалис оронуудай, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүсэнүүдэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ уряална.

Хүн түрэлтэнэй үмэнэ, элдэб оронуудай арадуудай үмэнэ табигдажа байгаа гол шухала зорилгонууд бодото али бүхы ажал ябуулгадаа пролетарска интернационализмын гол ёhо хэлбэришэгүйгөөр хэрэглэхэ эрилтэ коммунистнуудай урда табина. Арадуудые бэе бэеhээнь холодуулан hалгааха ямаршье hэдэлгэнүүдтэй мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиhээ шууд шангаар тэмсэхэ шухала болонхой.

Б. Н. ПОНОМАРЕВ.

Баруун оронуудта эгээл хэтэрхы хархис этэгээдүүдэй дахин эдэбхитэй боложо байhан мүнөө үетэй дашарамдуулан, энэ ушар илангаяа шухала болоно. Хархис этэгээдүүдэй муу ёрото үзэгдэлнүүдэй нэгэниинь хадаа фашистнуудай олошоржо байhан ябадал болоно. Хэнэйшье мэдэhээр, энэ фашизм хадаа монополис капиталда алба хэдэг эгээл хэрзэгы муухай, хархис национализмын үзэл суртал, бодото ябуулгань болодог.

Америкын Холбоото Штадуудтахи хархис этэгээдүүд толгойгоо үргэжэ байна. Америкын «галзуутан» шовинизмые эгээл хэтэрхы муухайгаар hүжэрөөнэ, өөрынгөө хара туг доро монополинуудай үгырүүлдэг буржуазна болон жэжэ буржуазна улад зониие элсүүлнэ, ажаллажа эхилхэ болоод, үшөөл хүдэлмэри оложо шададаггүй залуушуулые, саг үргэлжэ үзэгдэдэг ажалгүйдэлгын hүүлээр бии болодог үгытэй ядуу хүнүүдые элсүүлнэ. Эгээл иимэ улад зониие Америкын хархис этэгээдүүд фашизмда хүргэхэ хүдэлөөндэ хабаадуулха гэжэ hэдэнэ. Галзуу расизм, эзэрхэг түримхэй шовинизм, хиирэшэhэн антикоммунизм—иимэл даа Америкын «галзуутанай» үзэл суртал, политикань. Манай партиин олон жэлнүүдэй туршада хэлэдэтэй ёhоор, Америкын империализм хадаа эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын гол дайсан мүн.

Империализмын эгээл ехэ орон дотор хархис этэгээдүүдэй аашын түргэдэhэн ушар фашизмын урданай, заншалта гуламтануудта, нэн түрүүн Баруун Германида үзэгдэдэг фашис хүдэлөөндэ үнэхөөрөөл түлхисэ боложо үгэнэ. Мүнөө ФРГ-дэ фашис ёhоной 120 гаран организацинууд нюуса далдагүйгөөр хүдэлнэ. Эдэ организацинууд гитлеризмын үзэл суртал hэргээн бодхоохо hэдэлгэ гаргана. «Немец бүргэдэй» тэмдэг доро «немец арадай дахин бодохо» үзэл бодол дэлгэрүүлэгдэдэг, большевизмдэ эсэргүүсэхэ баруун гүрэнүүдэй халхабша бологшо «Германиин дүүргэхэ үүргые» магтан дуулаха ябадал дахин үзэгдэдэг болоо.

Энээнтэй дашарамдуулан, арадуудай интернациональна нягта жагсаалай, хани барисаанай түлөө, эзэрхэг түримхэйшүүлдэ харюугай сохилто эмхидхэхын түлөө, эб найрамдал аршалан хамгаалхын түлөө марксистско-ленинскэ партинуудай ябуулдаг хэлбэришэгүй, шэн габьята тэмсэл улам ехэ удха шанартай болоно. Кубада эсэргүүгээр саг үргэлжэ hүйдхэхы ябуулга хэлгэ, тэрэниие аминдань болгон хүреэлжэ, үгы хэхэ hэдэлгэ, Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайдада Америкын флот болон авиациин добтолго, Конгодо эзэрхэг түримхэйшүүлэй аашалалга, Кипрэй республикын эрхэ сүлөөдэ, өөртөө хүртэшэгүй газар дайдадань эсэргүүгээр империалистнуудай хэhэн үгэсэлгэ—эдэ бүгэдэ «хүсэеэ туршалгын» аашанууд хадаа эзэрхэг түримхэйшүүлэй болон дай hүжэрөөгшэдэй хэрэглэдэг хархис национализм, шовинизмда эсэргүүсэн, империализмда эсэргүүсэн hэримжэтэй байхые үшөө дахин уряална.

Бури үнгэрэгшэ зуун жэлэй 70-аад онуудта Маркс иигэжэ уридшалан hануулаа hэн: «Хэрбээ хүдэлмэришэдэй өөhэдынгөө уялгые мартаад байгаа hаань, хэрбээ тэдэнэй эдэбхи багатай байгаа hаань, мүнөөнэй уршагта муухай дайн шэнэ уласхоорондын бүри hүртэ муухай дайнай эхин болохо үгэхэ, орон бүхэндэ [illegible] газар эзэмшэгшэд болон капиталис илаха ябадалда хүрэхэ». Түүхын hургаалнуудые коммунистнууд мартадаггүй, мартаха эрхэшьегүй. Тэдэнэй [illegible] империалистнууд олониитэ hанал бодолые национальна [illegible] мунхаруулаад, дэлхэйн хүдэлмэришэдые дайн hүжэрөөгээр hэн. Хорин табан жэлэй урда тээ Германиин фашизм национализм болон шовинизмые хэтэрмэ ехэ хэмжээндэ [illegible] дэлхэйн хоёрдохи дайе [illegible]. Харанхы [illegible] бусад арадуудые үзэн ядаха ябадал дэлгэрүүлэн, зарим нэгэ оронуудай [illegible] фашизм газар дайда дээрэ [illegible] тажээлэн байгаа.

Тэдэ хилэнүүдые хубилгаха, «газар үhанай тааруугүйгөөр хубаарилагдаhые», мүн «ажамидаран hууха газар» дуталдана гэhэн ябадалые урдаа бариhан уряануудhаа бүхы юумэ эхилhэн байнал! Иимэ националис уряанууд хаанаhааашье дуулдаад байгаа hаа, ехэл хоротой гээшэ. Иимэ уряанууд дайшалхы hанаашалгатай үhэрюу национализмые hүжэрөөнэ, мүн эб найрамдалай хэрэгтэ түбэг татана.

Дэлхэйн дайнуудай болоходо, ажалшан арадай дундаhаа олон арбаад миллион хүн алуулаа, тэдэнэр олон жэлэй туршада үлэсхэлэн hандаралда дайрагдажа, милитарис хашалта хэhээлтэдэ ородог байгаа. Хүдэлмэришэн анги дэлхэйн шэнэ дайнда хүн түрэлтэнэй дахяад түлхюулэн оруулагдаха ябадалые гаргуулха ёhогүй. Тэрэ байтагай мүнөөнэй дайн термоядерна дайн болохо байна бшуу.

Манай парти — агууехэ Ленинэй парти — өөрынгөө бүхы түүхын туршада империалис дайнуудта эсэргүүсэн, хархис национализм болон шовинизмда эсэргүүсэн, эдэбхитэйгээр тэмсэдэг байгаа. Ленинэй тодорхойлhоной ёhоор, Октябриин революци «дайн байлдаа усадхаха хэрэгэй түрүүшын илалта» гэhэн удхатай байна бшуу. Владимир Ильичын захиhан энэ «хэрэгые» үргэлжэлүүлхын тулада КПСС, бүхы совет арад хүсэлэл оролдолгоёо эгээн лэ ехээр гаргаа. 1945 ондо фашизмые илаhан илалтаhаа эхилэн дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй хубаарилга үндэhөөрөө хубилhан байгаа. Энэ хадаа дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулха бодото арга боломжын бии байhан тухай КПСС-эй XX съезд дээрэ тобшолол хэхэ арга олгоhон байгаа. Тэрэ гэhэнhээ хойшо үнгэрhэн саг энэ тобшололой зүб байhыень бүрин хүсэдөөр гэршэлжэ үгөө. Энэ үе соо хүн түрэлтэниие дэлхэйн шэнэ аюулта дайнда татан оруулхые империалистнууд хэдэн удаа hэдэhэн байгаа. Эдэ hэдэлгэнүүдыень социалис хани нэгэдэл, бүхы оронуудай хүдэлмэришэн анги, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд таhалдуулжа шадаа. Энэ хадаа дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй агууехэ түйлалта, Советскэ правительствын, манай алдарта ленинскэ партиин эрид шууд политикын, нүхэр Н. С. Хрущевой эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгын бодото үрэ дүн болоно. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Марксистнууд-ленинецүүд бодото национальна юумэнүүдые интернационализмда зүрюүгээр табидаггүй юм. Научна социализмын агууехэ хүсэниинь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа орон бүхэнэй ажалшадай, олониитэ арад зоной национальна аша туhые, тэдэнэй патриотизмые, Эхэ орондоо дурлалгыень интернационализмтай, элдэб нацинуудай, элдэб оронуудай ажалша хүнүүдэй бүлтанайнь аша туhые харан эмхидэhэн жагсаалгатай зүбөөр тааралдуулан холбожо шадаhан байна.

Нэгэ нациие нүгөөдэнь зүрюүгээр табидаг хархис национализм, шовинизм болон өөhэдынгөө шухала аша туhын түлөө, өөhэдынгөө оронуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ бодоhон залуу нацинуудай национализм хоорондоо гүнзэгы ехэ илгаатай гэжэ марксизм-ленинизм тоолоно. Империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй национальна нэгэн туг доро эмхидэн жагсаалга үгаа ехэ түрүү үүргэ дүүргэдэг гэжэ мүнөөнэй национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн харуулжа үгөө. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ түүхэтэ илалтануудые түйлаhан революционно национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн империализмын колониальна ёhо гүримые хүмэрюулэн hалгаажа байна. Эдэ илалтанууд сүлөөрhэн арадуудай национальна мэдэрэлынь үгаа ехээр дэбжээгээ. Тэдэниие бүри hаяхан колонизаторнууд зэрлиг муухайгаар мүлжэжэ байгаа. Мүнөө тэдэнэр национальна бэеэ даанхай байдал дайшалан абаа, өөhэдын бүрин эрхэтэ гүрэнүүдые байгуулаа. Эб найрамдалай хубизана шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, тиигэжэ али бүхы түхэлэй национальна болон социальна дарлалтаhаа хүн түрэлтэниие хүсэдөөр сүлөөлхэ хэрэгтэ эрхим туhа нэмэри оруулна. Эдэ бүгэдэ национальна [illegible] хоор бодото эрхэ байдал манай үе сагта бии гэжэ марксистнууд-ленинецүүд тоолоно. Энэ талаар Советскэ Союзда сүлөөтэ нацинуудай социалис хани нэгэдэл байгуулгын дүй дүршэл, социалис оронуудай интернациональна шууд сэхэ политика үгаа ехэ удха шанартай.

Ехэ, бодото тодорхой хэрэгүүдтэ — коммунизм байгуулга, империалистнуудай халдан оролгоhоо дэлхэйн социализмые хамгаалга, ядерна дай hүжэрөөхэ аюул тохёолдуулдаг эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй ама таталга, хүгжэжэ ороhон оронуудые, эрхэ сүлөөгэй, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байhан бүхы арадуудые дэмжэлгэ, тэдэндэ туhаламжа үзүүлгэ Советскэ Союзай интернационализмые харуулна.

«Бодото интернационализм гансахан, имагтал гансахан удхатай: өөрынгөө орондо революционно хүдэлөөе болон революционно тэмсэлые хүгжөөхын тулада үнэн сэхээр хүдэлхэ, мүн лэ иимэ тэмсэлые, иимэ хараа шугамые, имагтал энэ хараа шугамые ямаршье илгаагүйгөөр бүхы оронуудта (тайлбарилгын, hанал сэдьхэлэй, материальна талаар) дэмжэхэ хэрэгтэй» гэжэ В. И. Ленин бэшээ hэн. Манай партиие ёhотойл интернациональна үзэлтэй парти болгон Ленин хүмүүжүүлээ. Ангиин талаар, манай хамтын хэрэгэй түлөө тэмсэлэй талаар өөhэдынгөө аха дүүнэр тухай совет коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд хэзээдэшье мартадаггүй. Өөhэдынгөө дарлагшадта эсэргүүсэн, арадуудай хэжэ байhан нангин тэмсэлые бидэнэр бүхы аргаар дэмжэдэг байнабди. Социалис Кубын эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые хамгаалгада туhаламжа, түүхэдэнь бэрхэтэй хэсүү үе сагай тохёолдоод байхада Арабуудай Нэгэдэмэл Республикые эрид шууд дэмжэлгэ, баатарлиг Алжирта туhаламжа, Индонезиие али болохоор дэмжэлгэ, Америкын империализмын эзэрхэг аашануудта эсэргүүсэн хэжэ байhан тэмсэлдэнь, Корейн болон Вьетнамай арадуудта туhаламжа үзүүлгэ—эдэ болон бусад олон зуун жэшээнүүд—совет арадай бодото интернационализмын эли тодо гэршэ боложо үгэнэ. **(Альга ташалга).**

Бусад оронуудай арадуудтай совет хүнүүдэй интернациональна холбоон урда тээнь хэзээдэшье иимэ бата бэхи байгаагүй юм. Совет хүнүүд, шэнэ байгуулалтын түлөөлэгшэд, дэлхэйн бүхы хубинуудта ошоходоо, хүндэтэ айлшадынь болодог. Мүнөө совет хүнүүд 37 ороной арадуудай зохёон байгуулхы ажалда сэхэ хабаадалсажа, мүнөө үеын заводууд болон хаалтануудые бодхоно, институдууд болон больницануудые барина. Хэтэ үеынгөө гээгдэлhээ гараха, мүнөө үе сагай үндэр дээдэ болбосоролтой болохо хэрэгтэнь өөhэдынгөө аха дүүнэртэ совет хүнүүд туhална.

Москва социалис интернационализмын hүлдэ тэмдэг боложо арадуудай ухаан бодолдо хадуугданхай. Энэ тушаан болоhон ушар бэшэ. Эндэ, манай Эхэ ороной ниислэлдэ, уласхоорондын үргэн ехэ конгрессүүд боложо, бүхы оронуудай арадууд болон нацинуудай аха дүүгэй холбооной, хани барисаанай уряатайгаар, эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын хамтын хэрэгэй түлөө тэмсэхэ уряатайгаар үнгэрдэг. Манай үе сагта уласхоорондын hанал нэгэдэлгын ямар ехэ хэмжээтэй боложо байhые мэнэ hаяхан дүүрэhэн залуушуулай интернациональна хуралдаан гэршэлжэ үгэнэ. Бүхы түбинүүдэй 126 ороной түлөөлэгшэд хуралдаанда хабаадалсаа. Эдэ бүгэдэ ехэ гайхамшагтай байна! Нэгэдэхи Интернационалые байгуулгада зургаан ороной хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэдэй хабаадаhан байгаа hаань, мүнөө интернационализмын үзэл бодол океан далайнуудые алхан гаража, бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бодотоор дэлгэрээл!

Социализмын түрүүшын орондо дэлхэйн ажалшадай хани ёhоной мэдэрэлтэйгээр, аха дүүгэй талархалтайгаар хандадаг байhыень совет хүнүүд үндэрөөр сэгнэнэ. Энэ талархал, интернациональна туhаламжа совет хүнүүдтэ ходоодоо үнэтэй нангин байжа, тэдэниие зоригжуулдаг, шэнэ байдал зохёон байгуулхын түлөө тэмсэлыень хүнгэдхэжэ үгэдэг байгаа!

Хамтын дайсанда эсэргүүсэн, империализм болон фашизмда эсэргүүсэн хэгдэдэг тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ ябаhан революционно отрядуудые дэмжэлгэдэ пролетарска интернационализм нэгэтэ бэшэ эли тодоор харагдадаг байгаа. Фашизмтай анха түрүүлэн зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ ороhон Испаниин баатарлиг арад энэ интернациональна дэмжэлгые мэдэдэг, hанажа ябадаг. **(Удаан альга ташалга).** Революционно Куба—бүмбэрсэг дэлхэйн баруун талын хахадта социализмын энэ залуухан интернациональна дамжалтые бодото мэдэрдэг байха юм! **(Альга ташалга).** [illegible] **(Альга ташалга).** Интернациональна hанал нэгэдэлгэ — үнэхөөрөө агууехэ хүсэн болоно, [illegible] hалгарагүй үргажа байдаг!

Энээн дээрэhээ хаража үзэхэдэ, Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй националис ябуулганууд [illegible] Өөhэдынгөө [illegible] Социализмын тала баригшадай [illegible] дайсадта фронтоёо нээжэ үгэнэ, революционно хүдэлөөндэ хохидол ушаруулна, үнэндөө, революционно фронтын зарим hалбаринуудта хашалта хабшалтаяа шангадхалгандань империалистнуудта туhална. Социалис оронуудай, коммунис партинуудай аша туhые үгаа дээрэлхүү зантайгаар хэрэгсээлэггүй байhанаа тэдэнэр алхам бүхэндөө харуулна. Мүнөө Мао Цзэ-дунай, тэрэнэй тала баригшадай хэжэ байhан юумэнүүд үнэндөө пролетарска интернационализмын болон марксистско-ленинскэ hургаалай бодото удхыень доромжолhон ябадал болоно гээшэ.

Манай партида эсэргүүгээр, социализмын түрүүшын орондо эсэргүүгээр мүнөө хитад хүтэлбэрилэгшэд гол сохилтоёо залан шэглүүлнэ. Тэдэнэр hаяхан иигэжэ хэлээ: «Советскэ Союзтай холбоотой байха гү, али империализмтай гү гэhэн асуудал табигдана, али нэгэнтэйнь» гэжэ. Мао Цзэ-дун «Шэнэ демократи тухай» ном соогоо тайлбарилhан байна. Дэлхэй дээрэхи наци бүхэндэхи патриотизмын болон национальна урбалтын хоорондохи илгаа иимэ, революциин болон контрреволюциин хоорондохи илгаа иимэ, дэбжэлтын болон хархис ябадалай хоорондохи илгаа иимэ. Советскэ Союзда эсэргүүсэн орохо гээшэ империализмын аша туhада заатагүй тааралдаха, тиигээд өөhэдынгөө национальна аша туhада урбаhан ябадал болохо байна». Хитадай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай нэгэн Лю Шао-ци иигэжэ бэшээ hэн. Эдэ үгэнүүд хэлэгдэhэн сагтаашье, мүн мүнөөшье зүб гэжэ интернационалист бүхэн мэдэрэнгүй байжа шадахагүй.

Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр коммунис хүдэлөөндэ бэрхэшээлтэй тохёолдоhонhоо уламжалан баясажа байhанаа дайсад нюунагүй. Коммунис хүдэлөөн hандаран хаха унаа, коммунистнууд «национальна байрануудаараа» таража байна гэлдэжэ байгаад дайсад мүнөө hүхирэлдэдэг. Тэдэнэр мүнөө хархис национализмда гол түлэб найдана, тэрэнэй туhаламжаар коммунизмые үгы хэжэ шадахабди гэжэ hанана. Зүгөөр иимэ ушар болохо ёhогүй, болохошьегүй. Хархис национализмые коммунизм илаха! **(Альга ташалга).** Ямар юумые үндэhэ болгон бидэнэр иигэжэ найданабиди?

Социалис оронуудтахи бүхы антинууд, социальна бүлэгүүд коммунизмын түлөө тэмсэхэ нэгэн адли үг зорилготой. Тэдэнэй эрмэлзэлгэнүүд экономическа талаараашье, мүн политическэ талаараашье адли байха юм. Империализм тэдэнэрэй бүлтанайнь хамтын дайсан болоно. Өөhэдынгөө социалис түйлалтануудые хамгаалхын тулада, эб найрамдалые бэхижүүлхын, уласхоорондын аюулгүй байдал батадхахын тулада нягта жагсаалтай байхые тэдэнэр бүлтадаа хүсэнэ. Бүхы социалис хани нэгэдэлэй бүхы арадууд өөhэдынгөө зэргые эгээн лэ нягтаар эмхидхэн жагсаахые гүнзэгы ехээр хүсэнэ. Энэнь шэнэ общество байгуулха дотоодын,

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Нүхэр Б. Н. ПОНОМАРЕВОЙ элидхэлэй түгэсхэл

(Эхининь 1, 3-дахи нюурнуудта)

мүн гадаадыншье зорилгонуудые шиидхэлгые хангаха байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, социалис хани нэгэдэл дотор гарадаг зарим зүрилдөөнүүд, центробежнэ шэглэлнүүд социалис байгуулалтын удхаһаа гарана бэшэ. Эдэнэр ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгэ, өөрынгөө социальна, экономическа болон культурна хүгжэлтын хэмжээнэй, өөһэдэйнь урдын түүхын талаар ондо ондоо байдалтай оронуудта социализмда дамжан орохо хэрэгтэ шэнэ зүйлнүүдэй ушаралга гэхэ зэргын ябуул үзэгдэлнүүдһээ нилээд ехээр дулдыдадаг байна. Олон ушарта эдэ зүрилдөөнүүд алдуутай эндүүтэй политикын үрэ дүн болоно гэжэ бидэнэр Хитадай жэшээ дээрэһээ харанабди. Гэбэшье ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалые, тэрэнэй бүхы хүндэ хүшэр хойшолонгуудые зайсуулжа шадаха байһанаа социализм гэршэлэн харуулаа. Социализмын хүгжэлтэ нимэ ябуул үзэгдэлнүүдые бүри ехээр үгы болгожо, арадуудые улам нягтаар жагсаахал. Коммунистнуудай соёл сурталай талаар хатуужал националис хадууралга, хазагайралгануудые тэдэнэрэй илаха байһанайнь найдабари болоожо үгэнэ.

Марксистнууд-ленинецүүдэй үүргэ юуб гэхэдэ, социализмын зайлашагүй жама ёһонуудта түшэглэн, социалис оронуудай нягта жагсаалые улам бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ ёһотой. Энээнтэй дашарамдуулан, шухалын шухала эрилтэнүүдэй нэгэн хадаа социалис интернационализмын үзэлөөр олониитые хүмүүжүүлхэ, өөрынгөө орон доторхи арад зоной хоорондохи харилсаандашье, мүн бусад оронуудайшье арадуудай харилсаандахи националис үзэгдэлэй үлэгдэлнүүдые зайсуулхын тулада компартинууд ажал ябуулгаяа улам эдэбхитэйгээр зорюулха ёһотой. Манай ленинскэ парти, тэрэнэй Центральна Комитет орон дотороошье, тэрэшэлэн уласхоорондын байдалдашье бүхы ажал ябуулгаяа эрхилхэдээ агуу Ленинэй захяагаар үндэһэлдэг, социалис интернационализмын сурталай бодото бэелэлые өөрынгөө үльгэр жэшээ дээрэһээ харуулдаг байна.

Маркс, Энгельс, Ленин пролетарска интернационализмын ордон бодхоогоо бэлэй. Нэгэдэхи Интернационалай үзэл суртал бэеэ үгэнги марксистнууд-ленинецүүдтэ (энэнь эдэнэрэй тон дүтын хэрэг болоно) бата нэгэдэлэй һүлдэ хадаа тэдэнэй бүхы тэмсэлэйнь найдамтай, бодото хэрэмынь мүн болоно. Эдэнэр хадаа пролетарска интернационализмын хэрэгһээ хазагайрха, хадуурха ябадалые хэзээшье гаргахагүй, энээндэ ямаршье аюулай тохёолдохо болоо һаа, харюу үгэжэ шадаха юм. **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалган).**

III. Хүдэлмэришэнэй, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл—революционно хэрэгэй саашадаа илаха эшэ нүхэсэл

Нүхэдүүд! Мүнөөдэр, хүдэлмэришэн ангиин 100 жэлэй турша соо гаталжа гараһан замые эрьен харахадамнай, ниитын хүгжэлтэ ба коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтэ хоёрой хоорондохи холбоон эли тодоор харагдажа байна. Уласхоорондын коммунистнуудай армиин түгэс хүсэтэй болохо тулам хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ улам түргөөр урагшаа дабшана, революционно хүдэлөөнэй дэлисэ улам үргэдэнэ, тингэхэ бүреэ ажалша хүнүүдтэ улам ашатай туһатай болоно. Марксистско-ленинскэ партинуудай ажал ябуулгын ашаар коммунистнууд хэд гээшэб гэжэ мүнөө арад зон һайса мэдэхэ болонхой.

Коммунистнууд гээшэ хүдэлмэришэн ангиие, бүхы ажалшадые бүрин хүсэдөөр сүлөөлхэ хэрэгтэ, колониализмые үндэһөөрнь үгы хэхэ хэрэгтэ бүхы ажал ябуулгаяа зорюулдаг парти мүн болоно.

Коммунистнууд гээшэ эб найрамдалые оролдосотойгоор, шэн габьяатайгаар аршалан хамгаалдаг, дайн сэрэгые һүжэрөөгшэдтэ эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэл ябуулдаг парти мүн болоно.

Коммунистнууд гээшэ бүхы арадуудай ажалшадай аха дүүгэй нэгэдэлые байгуулха хэрэгтэ бэеэ зорюулдаг, революционно бүхы хүсэнүүдтэ дэмжэлгэ үзүүлдэг парти мүн. Пролетарска интернационализм гээшэ энэ партиин нангин хуули мүн.

Коммунистнууд гээшэ засаг түрые гартаа абахадаа, социализм, коммунизм байгуулхын, ажалшадай материальна, культурна эрилтэ хэрэглэмжые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын түлөө үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ обществын бүхы хүсэнүүдые элсүүлдэг, бүхы ажалшадта ёһото эрхэ сүлөө олгодог парти мүн болоно.

Ажалша хүн түрэлтэнэй аша туһые, хэрэгые аршалан хамгаалдаг хүнүүд коммунистнууд лэ юм гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ эдэнэр бэсэ тодоруулаа. Манай үе сагта урагшаа дабшаха гээшэ коммунистнуудтай хамта ябаха гэһэн удхатайл!

Коммунистнуудай хүсэн юуб гэхэдэ, эдэнэр марксистско-ленинскэ сурталые ударидалга болгон дагадаг. «Коммунис партиин Манифестын» бии болоһон сагһаа хойшо научна социализмын үзэл бодол хадаа буржуазна үзэл сурталай зүгһөө үсэд нэтэрүү доботолгодо орожо байһан юм. Научна социализмын бүри аргагүй бүлюу һайн байдалда энэ тэмсэл ябуулгададаг болонхой. Үнгэрэгшэ зуун жэлэй турша соо социализмын үзэл бодол улам үргэнөөр, улам гүнзэгыгөөр дэлгэрһэн, олониитэ арад зоной сэдьхэл бодолдо орооһон байна. Научна социализм хадаа манай үе сагай туг болоһыень хэншье бүрүүшээжэ шадахагүй. Энэ 100 жэл соо капитализм ядаруу тулюур байдалтай болонхой, ажалшадые бэе тээшээ татаха хүсэтэй үзэл бодол энээндэ байхагүй. Энэ ушар баримтанууд хадаа буржуазна үзэл сурталай ямаршье үндэһэгүй, ланхаруутажа байһые эли тодоор гэршэлэн харуулжа байна. Тиимэшье һаа, социалис үзэл сурталтай тэмсэхэдээ хэды доройтожо байгаашье һаа, буржуази зэбсэгээ миин хуряахагүй байһаниинь мэдээжэ. Коммунизмда эсэргүүгээр бүхы хүсэ шадалаа тэрэ элсүүлнэ, коммунизмда эсэргүүгээр алба хэхыень гүрэнэйнгөө бүхы зургааниие шэглүүлжэ байна. Эгээл имэһээ буржуазна үзэл сурталда эсэргүүгээр ябуулдаг тэмсэлээ улам дэлисэтэй, хүсэтэй болгохо гээшэ манай гол шухала зорилго байһан зандаа. Социалис ба коммунис байгуулалтын амжалтанууд, социализмын агуусэ сурталай бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһан ушар хадаа буржуазна үзэл сурталые эсэслэн усадхаха гол шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Марксизм зуун жэлэй турша соо оршон мандажа байхадаа, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн соо байһан харша бүлэглэлнүүдэй үзэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ баатай болоһон байна. Өөһэдөөшье Маркс, Энгельс, тэдэнэй нэрлэдэгэй ёһоор «социалис ба социалис шахуу бүлэглэлнүүдтэй», бланкистнууд, прудонистнуудтай, бакунистнууд болон бусад һандаргагшад, таһарагшадтай тэмсэл ябуулдаг байһан юм. Саашадаа үзэл бодолой тэмсэл хадаа хоёр янзаар: баруунай — научна социализмые буржуазин этэгээдүүдэй хазагайруулгатай — эдэнэр хүдэлмэришэн ангиие капиталис ёһо гуримтай эблэрүүлхэ һэдэлгэ хэдэг байһан; зүүнэй үзэгдэл — элдэбын бүлэглэл гаргаха, хүүшарһан үзэл бодолтонтой, хуурмаг хубисхалша нэрэ зүүдэг этэгээдүүдтэй тэмсэл ябуулдаг байһан юм.

Үнгэрэгшэ зуун жэл хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ байһан бүхы шэглэлнүүдые шалгажа, шүүжэ тодоруулһан байна. Хүдэлмэришэн ангиие дардам сэхэ революционно замһаа ондоо тээшэнь абаашадаг баруунай үзэгдэлнүүдые ажабайдал эрид шууд буруушаана. Энэмнай баруунай аюул үгы болоо гэһэн бэшэ гээшэ. Капитализмын байгаал сагта реформизм ба ревизионизм байһан шэгээрээ үлэхэ, эдээнтэй ябуулдаг тэмсэлээ һуларуулжа болохогүй. Гэбэшье хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи хуурмаг зүүнэй, националис үзэл бодолой аюул, догматизм хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи эгээ мүнөө үеын гол шухала аюул болоод байна.

Марксизм-ленинизм гээшэ хүн түрэлтэнэй байгуулһан бүхы түрүү юумэнүүдэй бүридэл мүн болоно. Түүхын шэнэ шэнэ үзэгдэлнүүдые согсолһоной үндэһөөр энэ үзэл суртал баяжадаг, мүнөө үе сагай наукын бүхы баялигые бэедээ шэнгээдэг юм. Марксистско-ленинскэ теориие хүгжөөнгүйгөөр хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн урагшаа дабшаха, илалта амжалтануудые туйлаха аргагүй. Эдээгээрээ мүнөөдэр омогорхохол ёһоороо омогорхожо байна. Марксистнууд үзэл бодолой зүб зам дээрэ байхадаа, ажабайдалай шэнэ үзэгдэлнүүдые хаһа саг соонь, зүбөөр сэгнэжэ шададаг, харша үзэл сурталые түрүүшын лэ байлдаануудта үй бута сохидог гэжэ уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй зуун жэлэй дүй дүршэл харуулжа байна. Имэ бэшэ байхадаа юумэн тад ондоо байдаг. Марксистнуудай шэнэ үзэгдэлые обёороогүй дээрэһээ өөһэдынгөө хараа шугамые хаһа саг соонь заһажа, шэглүүлжэ үрдеэгүй һаань, харша үзэл бодол тархяа үргэдэг, тингэжэ ямар нэгэн хугасаан соо марксизм саг зуура һулададаг байһан. Ганса хүндэ һүгэдэн шүтэхэ үедэ эгээл имэ байһан юм. Энэ үедэ коммунистнуудай теоретическэ ажалайнь хүгжэхэеэ болёод байхадань манай үзэл сурталай дайсад ажал ябуулгаяа эдэбхитэй болгожо, наукын шэнэ шэнэ нээлтэнүүдые, ниитын хүгжэлтын шэнэ үзэгдэл баримтануудые өөһэдынгөө аша туһада хэрэглэдэг болоһон юм. Партиин XX съездын ухаансар, зоримгой тобшололнууд ревизионистнууд болон, догматигуудай элдэб аашануудые эшэ үндэһэгүй болгоһон, харша үзэл бодолдо эсэргүүгээр тэмсэхэ, шэнэ юумэнэй түлөө тэмсэхэ, хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түгэс хүсэтэйгөөр урагшаа дабшахын түлөө тэмсэхэдэнь коммунистнуудта хурса, хүсэтэй зэбсэг үгэһэн юм. КПСС-эй XX съезд хадаа марксизм-ленинизмын илан мандаһанай тэмдэг болон, революционно хүсэнүүдэй шэнэ шэнэ илалтанууд тээшээ дабшаха замдань шэнэ үе саг болоожо, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ ороһон байнал.

Анха түрүүн мүндэлжэ, түүхын замда орожо байһан үетэйнь сасуулбал, мүнөөнэй марксизм урагшаа ехэ алхам хэһэн байна. Коммунис партинуудай түлөөлэгшэдэй Москвадахи Зүблөөнүүдэй Декларации ба Мэдүүлэлгэнүүд соо, КПСС-эй Программада марксизм-ленинизмын эгээн дээдэ бэелэл харагдана. КПСС-эй Программые аха дүүгэй партинууд манай үе сагай коммунис манифест гэжэ нэрлэдэг болонхой.

Нүхэдүүд! Уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ мүнөө үедэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай — хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы отрядуудай ажал ябуулгые бата нэгэдэлтэй болгохо, таһаран һандарха ябадалые зайсуулха эрилтэ табигдана. Ажалшадтай — социалистнуудтай холбоо барисаа тогтоохо, харилсаа байгуулха гээшэ тон шухала гэжэ коммунис партинууд тооложо байна.

Октябриин революциин һүүлээр хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн хоёр замаар хүгжэһэниинь эли ааб даа: нэгэниинь марксистско-ленинскэ, коммунис зам, нүгөөдэнь социал-демократическа зам болоно. Эдэ хоёр замууд түүхын шалгалта гараһан байна. Ямаршье үе сагта ажабайдал энээндэ харюу үгэдэг байба: Маркс, Энгельс, Ленинэй зааһан зам тон зүб. Марксизмһаа хажуу тээшээ хадуурха, шэлжэрхэ ябадал социализмын үзэл бодолһоо холодуулна, хүдэлмэришэн ангиин үнэһэн хэрэгтэ эрид харша эсэргүү байдаг гэжэ бүхы үе сагта тодорон харагданхай. Бернштейн, Мильеран, Каутский, Вандервельде, Гильферлинг, Носке — эдэ бүгэдэ марксизмые хазагайруулһан, хүнүүдэй нэрэнүүд болоно. Эдэнэрэй нэрэ үшөө хүсэд бэшэ. Хэдэн олон доройтолго, үнгэрхэдөө хүдэлмэришэн ангида эсэргүү хэдэн олон гэмтэ ябадалнууд эдэл нэрэнүүдтэй холбоотой байха.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн оронуудта социал-демократи засаг түрэдэ оло дахин ерэһэн түүхэтэй. Зүгөөр хаанашье социалис үг зорилгонуудые багааршье һаань, бэелүүлээгүй, хаанашье хүдэлмэришэн ангиие обществын ударидахы хүсэн болгоогүй юм. «Демократическа социализм» гээшэ капитализмда аюулгүй юм гэһэн үзэл бодолые хүтэлбэри болгохо гээшэ капиталис байгуулалтатай зорюута эбсэхэ, тэрэнэй бүхы дахуулнуудтай: хүдэлмэригүйдэлгэ, ерээдүйнгөө түлөө һанаа үнөөгөө зобохо, үлэн хооһон байдалтай, дайн сэрэгтэй эбсэхэ гэһэн удхатай гээд бодото байдал социал-демократическа хүдэлмэришэд олониитэдэ харуулжа байна. Энээнэй хажуугаар Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай туйлалтанууд, эдэнэрэй эб найрамдалта гадаадын политика хадаа марксизмын, коммунис партинуудай үзэл суртал олониитэ арадай сэдьхэл бодол бэе тээшээ татана. Эдэ бүгэдэ хадаа капитализмын оронуудай хүдэлмэришэн олониитые зүүнэй үзэл бодолтой болгоно, социал-демократическа партинууд доторхи байдалда нүлөө үзүүлнэ. Хоёр янзын үзэл сурталай арсалдаанда бидэнэр зүбтэй бэшэбди гэжэ социал-демократиин зарим хүтэлбэрилэгшэд дурата дурагүй мэдэрнэ, марксизмһаа сэхэ арсабал, социал-демократическа партинуудай олониитын дунда үзүүлдэг нүлөөн доройтохо, тингэжэ өөһэдынгөө оронуудай политическа ажабайдалда хараа шугамаа, нүлөөгөө алдахабди гэжэ нүгөө заримашуулынь дурата дурагүй һаһал мэдэрдэг байна.

Хүдэлмэришэнэй, социал-демократическа хүдэлөөндэ болоожо байгаа үзэгдэлнүүдтэ КПСС-эй XX, удаань XXII съездүүдэй шиидхэбэринүүд, манай партиин Программа ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Социалис партинуудтай холбоо барисаа байгуулха хэрэгтэ КПСС-эй гаргаһан үүсхэл эдэбхи хадаа уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элдэб отрядуудай ажал ябуулгые нэгэдүүлхэ хэрэгтэ совет коммунистнуудай оруулһан ехэ хубита нэмэри мүн болоно. Хүдэлмэришэн ангиин хэрэгые аршалан хамгаалхаяал һанаһан хүн һаа, илангаяа мүнөө үе сагта энэ хүдэлөөнэй жагсаалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэнгүй байжа шадахагүй!

Һүүлшын арбан жэлэй турша соо социал-демократиин баруунай үзэлтэд-ударидагшад марксизмһаа хадууран холодоһон юм. Мүнөө болоод байхада социализмын хүсэнүүдэй улам үргэжэ байгаа үедэ, олониитын марксизмда талархажа байһан үе сагта эдэнэр Нэгэдэхи Интернационалай ойе тэмдэглэжэ, энэ зорилгоор тусхай конгресс татаһан байна. Социал-демократическа интернационал хадаа Маркс, Энгельсын интернационалые дагагшад гээд өөһэдыгөө харуулха һанаатай ха. Ойн баярай эдэ үдэрнүүдтэ социал-демократиин ударидагшад Марксые реформист гээд харуулха һанаатай, тэрэнэй хубисхалша үзэл сурталыень хазагайруулха хүсэлэнтэй. Гэбэшье, эдэ бүгэдэ хүсэлэл оролдолгонь дэмы талаар. Марксын суртал гайхамшагта революционно үзэл суртал байгаа, мүнөөшье байһаар, Марксын хэрэгые, I Интернационалай гурим ёһые үнэн бодотоор дагагшад, тэрэниие үргэлжэлүүлэгшэд хадаа коммунистнууд болоно, уласхоорондын коммунис хүдэлөөн болоно. **(Нэрьемэ альга ташалган).**

Брюссельдэ болоһон ойн баярай үедэ дайн сэрэгэй аюулда зүрюулэн, хүдэлмэришэн ангиин жагсаалые улам батадхаха гэһэн тон зүб үгэнүүд хэлэгдэһэн байна гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Баруунай оронуудта хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн дотор болоожо байгаа зүб алхамуудые энэ ушар харуулна ха юм. Нэгэдэлээ батадхаха бодото алхамуудые социал-демократиин ударидагшадһаа пролетариат хүлеэхэ ёһоороо хүлеэнэ. Интернационалай зуун жэлые һайндэрлэхэ гээшэ энээнэй һайн һайхан ёһо гуримуудтай бэеэ холбохо гэһэн удхатай бшуу. Эдэ ёһо гуримууд ямар бэ гэхэдэ, олониитэ хүдэлмэришэдэй үндэһэн хэрэгые аршалан хамгаалдаг, коммунизмда эсэргүү хараа шугамһаа арсаха, уласхоорондыншье, мүн национальнашье эрхэ байдалда хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй жагсаалые улам бэхижүүлхэ гэһэн ха юм. КПСС болон марксистско-ленинскэ бусад партинууд тухай хэлэхэ болоо һаа, эдэнэр коммунизмда эсэргүү элдэб аашаа гаргагшадһаа бэеэ холодуулха хэрэгтэнь үнэн сэхэ социал-демократнуудта туһалха талаар, эб найрамдалые аршалан хамгаалха, социализмын түлөө тэмсэлдэ али алиншье талаараа таарамжатай хамтын хэмжээ ябуулгануудые нэгэ столдо һуужа зохёохын тулада яһала олон алхам хэһэн байна.

Мүнөө үедэ капитализмын оронууд доторхи хүдэлмэришэн ангиие тойруулан, үргэн ниитэ зониие эблэрүүлһэн бүлэглэлнүүдые байгуулмаар зохид һайн арга боломжо бии юм. Эб найрамдалай түлөө, демократиин шэнэлхэн үргэлжэхын түлөө, монополис олигархиин засагые усадхахын түлөө тэмсэхээр бэлэн хүнүүд тэдэ бүлэглэлнүүдтэ оруулагдаха байна. Империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые нягтаруулха гол зүйлынь хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой холбоо барисаан мүн. Маркс иигэжэ уридшалан хэлээ һэн: таряашадгүй һаа, «...таряашан зонтой бүхы оронууд дотор пролетариадай революциин аянгата дууниинь хүн шубуунай гангаанаандал аднишуу ахир тулюур абяан болошохо һэн». Хүдэлмэришэн анги таряашан хоёрой тэмсэлые нэгэдүүлэн таарулжа ябуулха тухай энэ гайхамшагта үзэл сурталыень В. И. Ленин бүхы талаарнь хүгжөөжэ, Октябриин революци России дотор эрхим гэгээр бэелүүлһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо хүдэлмэришэн, таряашанай революционно холбоо барисаанай аша үрэ ехэтэй байһые уласхоорондын бүхы хүгжэлтэ баталан харуулна. Империализмын урдаһаа эсэргүүсэлһэн тэмсэлдэ оюутан интеллигенци мүнөө үргэн олоороо элсэн оронхой. Соёл культурын, наука, техникын хүнүүд мүнөөнэй бүлгэмэй эрхэ байдалда улам ехэ һүүри эзэлдэг болобо. Ажалша зоной, эрдэмтэдэй хоорондохи холбоо барисаан хадаа капитализмые унагааха, шэнэ байгуулалта тогтоохо тон шухала арга нүхэсэл мүн гэжэ марксизм ходоодо тоолодог һэн.

Революционно бүхы хүсэнүүдэй нягтаар жагсаалга — коммунис түрүү отрядуудайнь нэгэдэлдэ гол шухала зүйлынь, үзэл бодолой талаархи энэ үндэһэниинь мүн. Сталинда шүтэн һүгэдэлгын үгы хэгдэһэнэй ашаар коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтэ һаад тодхор болодог бүхы муу юумэнүүд зайсуулагдаа. Ганса нэгэн хүндэ шүтэлгые усадхахада манай хүдэлөөнэй отряд бүхэниинь пролетарска интернационализмын эгээн нангин гол ёһонуудай үндэһөөр өөрынгөө нэгэдэлые улам батадхахын түлөө улам ехэ харюусалгатайгаар оролдохо зэргэтэй байгаа. Тиихэ зуура парти бүхэн өөһэдынгөө хүсэл эрмэлзэлые бусад партинуудтай һайн дураараа зүбшэн хэлсэжэ ажалаха ёһотой байгаа. Бэеэ даанхай, бодото национальна хүсэн лэ һаа, коммунис партинууд социализмын түлөө тэмсэхэдээ, арад зонойнгоо бодото түрүү отрядынь болоожо шадаха гээшэ ааб даа. Тэдэ эдэ партинууд «өөрын өөрсэхэн, хүнэй хүйтэн» гээд лэ ябаха ёһогүй бшуу. Партинуудай бэеэ даанхай байхаа оролдодог хүсэлые интернациональна ниитэ зорилгонуудые шиидхэлгэһээ зайсаха ябадал, ниитэ хэрэгүүдые шиидхэхэдэ ямар-нэгэн онсо өөрэ «нейтралитет» мүн гэжэ тайлбарилха болоо һаа, энэнь бэеэ даанхай байһанайшье шэнжэ тэмдэг бэшэ, батажан бэхижээд байһанайшье шэнжэ тэмдэг бэшэ юм. Тиимэ хараа бодол хүдэлмэришэн ангиин ниитэ аша туһадашье, тэрэнэй национальна отрядуудай аша туһадашье тааранагүй.

Коммунис парти бүхэнэй амжалта туйлаха замынь ганса юм гэбэл, бэеэ даанхай байдалаа интернационализмда үнэн сэхэ байлгатай зүбөөр таарулан зохилдуулха хэрэг мүн. Марксын гайхамшаг сэсэн нимэ үгэнүүд мүнөөшье хүсэндөө үлэнэ: «Һаналаа нэгэдэлгэ тухай Интернационалай гол ёһон тушаа бодоод үзэебди. Зориг бадаруулагша энэ гол ёһые бүхы оронуудай бүгэдэ ажалшадай дунда батаар бахижүүлээ һаа, бидэнэр өөһэдынгөө зоридог агуу нангин үг зорилгые бэелүүлжэ шадахабди».

КНК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй националис ёһоной һүйдхэлтэ хараа бодолой урдаһаа эсэргүүсэн, Маркс, Ленинэй захяа заабаринуудые үнэн сэхээр дагадаг манай парти, марксистско-ленинскэ бусад партинууд пролетарска интернационализмын түлөө тэмсэнэ. Пролетарска интернационализм манай хүдэлөөндэ зуу гаран жэл соо найдамтайгаар туһа хүргэжэ байна. Манай зэргэдэ һандарал гараа һаа — ангиин дайсанда туһа болохо, нягта жагсаалаа батадхаа һаамнай — буржуазида сохилто болохо юм гэжэ бидэ һайса мэдэнэбди. Коммунис хүдэлөөнэй туйладаг амжалтанууд эшэ үндэһэниинь ходоодо болоогшо энэ хүдэлөөнэй бата нэгэдэлынь илангаяа мүнөө үедэ хэрэгтэй болоод байна гэжэ манай парти, марксистско-ленинскэ бусад партинууд тоолодог һэн, тоолоношье. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалтай, нягта жагсаалтай байха, улам нягта жагсаалтай байха гээшэ — бидэнэй уряа лозунг мүн! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтын мүнөөнэй шатада хани харилсаанай нэгэн тон шухала зүйлынь коммунистнуудай уласхоорондын зүблөөнүүд мүн. Иимэ зүблөөнүүдые зарлаха гадэг үзэл бодол коммунис хүдэлөөнэй заншал болоһоор үнинэй юм. Иигэжэ һануулмаар байна: Маркс, Энгельс хадаа Интернационалай конгрессүүдые саг үргэлжэ хэдэг байгаа. Тэндэ коммунис хүдэлөөнэй стратеги, тактикые хамтаараа зүбшэн зохёогшо һэн. Манай хүдэлөөндэ тон бэрхэтэй жэлнүүдтэ — коммунис партинуудай һаял бии болоожо байха үедэ Коммунис Интернационалай конгрессүүдые ходоодо үнгэргэжэ байха ёһотой гэжэ В. И. Ленин тоолодог, тиимэ конгрессүүдые үнгэргэдэг байһан юм. Тиин тэмсэлэй талаархи нүхэдүүдтэйгээ дүй дүршэлөө халан абалсахада, хамтын хараа бодол зохёохоло уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй амжалтын шухала нүхэсэл мүн болоно гэжэ В. И. Ленин тоолодог һэн.

Коммунис хүдэлөөн соохи байдалай онсо ехэ орёо бэрхэтэй болоһон мүнөө үедэ Маркс, Энгельс, Ленинэй зааһан ёһоор лэ ажаллаха зэргэтэй. Интернациональна холбоо барисаанай эмхидхэлэй формонууд ондоо болонхой. Мүнөө нэгэ центрһээ мэдэлтэй Интернационалай тухалай зургаанай бии байха үндэһэ шалтагаан үгы юм. Гэбэшье интернациональна ёһоор һаналаа нэгэдүүлхэ гээшэ тон шухала, иигэжэ һаналаа нэгэдүүлхэ коммунис хүдэлөөнэй шэнэ шатада таарaлдан зохихо маягтайгаар хүгжөөгдэхэ зэргэтэй. Манай парти аха дүү олонхи партинуудтал адляар иигэжэ тоолоно: уласхоорондын коммунис партинуудай шэнэ ехэ зүблөө зарлаха гээшэ — арсалдаануудаа болюулха эрхим арга мүн. Шэнэ зүблөөнэй зорилгонь али нэгэниие коммунис хүдэлөөнһөө «холодуулха» гэһэн бэшэ, «таһалха» гэһэн бэшэ, харин тэрэ хүдэлөөнэй нэгэдэлые батажуулха, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй шиидхэгдэмээр болоһон асуудалнуудые творческо ёһоор үргэлжэлүүлэн шиидхэхэ гэһэн зорилго мүн гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй дорьбогүйгөөр доботолго хэбэшье, тэдэнэй зүгһөө совет гүрэндэ харша хардалга гүрдэлгэ үүдхэгдэбэшье, манай парти болбол империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө, национальна эрхэ сүлөөгэй түлөө, социализмын түлөө хамгаараа тэмсэхын тула эбтэй болоё гэжэ Хитадай коммунис партида хани ёһоор гараа һарбайна. **(Альга ташалга).**

Коммунис хүдэлөөе нягтаар жагсаахын тула, тэрэнэй нэгэдэлые марксизм-ленинизмын гол ёһонуудай үндэһөөр хангахын тула манай парти бүхы хүсөөрөө оролдоо, шададаашье оролдохо байна. Ма[...] Ленинэй байгуулһан коммунис [...] лөөн урагшаа дабшажа ябаа, [...] шье болоо һаань, урагшаа даб[...] бүри шэнэ ехэ хүсэтэй болож[...] ха юм. Ерээдүйдэ илахаби[...] марксистнууд-ленинецүүд ма[...] **(Үни удаан альга ташалга).**

* * *

Нүхэдүүд! Нэгэдэхи Интерна[...] налай зуун жэлэй ойе тэмд[...] зуураа, коммунис хүдэлөөн саа[...] шухала болохо нимэ тобшололнуу[...] хэнэ.

Нэгэдэхи тобшолол гэхэдэ: мар[...] тэко-ленинскэ һургаалда үнэн [...] байха гээшэ манай хүдэлөөнэй [...] халын шухала эрхэ нүхэсэл [...] Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ [...] ха гээшэ нимэ зүйлнүүдые заат[...] шухала гэжэ тоолоно: марксизм[...] нинизмын гол ёһонуудые хамгаа[...] тэдэ ёһонуудые баруушье, зү[...] ншье тэһэлэ буруушаалгада эсэ[...] сэн, абсэшэгүй шангаар тэмсэхэ, [...] риие общественна байдалай хубил[...] тай зохилдуулан хүгжөөхэ. Мүнө[...] саг үеын гайхамшагта марксист[...] нинец нүхэр Н. С. Хрущев тү[...] тэйгээр манай партиин Центра[...] Комитет теоридо иигэжэ бодото [...] люционно ёһоор хандалгын жэ[...] харуулна. **(Үни удаан үргэлжэ[...] нэрьемэ альга ташалга).**

Коммунистнуудай хэһэн **хоёр[...] тобшололынь** нимэ: ниитэ [...] ционно хэрэгэй амжалта туйла[...] тула өөрынгөө орон дотор, өөры[...] хүдэлдэг газарта шадаал һаа [...] юума хэхэ. Тиигээл һаа, дэлхэйн [...] периализмда эсэргүү коммунис [...] дэлөөнэй бүхы отрядууд хамта[...] доботолжо шадаха.

Пролетарска интернационализ[...] зуун жэлэй дүй дүршэлөө үнд[...] лэн хэлэхэ **гурбадахи тобшолол[...]** нимэ: ангиин, национально-сүлөө[...] гын тэмсэл хахадаа хархис дайн[...] та эсэргүү тэмсэлтэй, дэлхэйн [...] уридшалан зайсуулхын түлөө тэм[...] тай ходоод зохилдуулан хэжэ б[...] Эб найрамдалай түлөө тэмсэл х[...] мүн тэрэшэлэн түрүү бүхы хүнүү[...] социализмын туг доро, арадуу[...] хоорондохи хани барисаанай туг [...] ро нягтаар жагсаха эгээн [...] үзэл хараа, Нэгэдэхи Интернацио[...] лай гол ёһо заншалай нэгэниинь [...]

Пролетарска Интернациона[...] зуун жэлэй түүхэ дээрэһээ хэг[...] **дүрбэдэхи тобшололынь** нимэ: хар[...] национализмда эсэргүүгээр холд[...] һаримжэтэй хэрхэ байгаагүй [...] тэрэ национализмын урдаһаа х[...] гамгүй тэмсэл хэлгүй һаа, ямар[...] революционно ажал хэрэг амжа[...] тай һайнаар ябахагүй. Харша [...] ционализмын бии болоһон [...] рүүшын шалтагааниинь ямар[...] байг, «хэторхы революционно» [...] нүүдээр бэеэ далдалан, амаршье [...] хэлтэйгээр тэрэнь үзэгдэг—хаа[...] национализм ходоодол империа[...] мын зэбсэгынь болодог юм.

Эсэстэ, **табадугаар тобшолол [...]** хы дэлхэй дээрэ пролетарска инт[...] национализмын гол ёһонуудай хүг[...] мандаха, һүүлэ һүүлдэ илан ма[...] ха гол арга нүхэсэлынь уласхоо[...] дын коммунис хүдэлөөнэй [...] мүн. Маркс, Ленинэй захяа заабар[...] нуудта, Нэгэдэхи Интернациона[...] ёһо заншалда үнэн сэхэ байха [...] эгээ юуб гэбэл, манай хүдэлөөнэй [...] гэдэлые сахин батадхаха тухай [...] үгөөрөө хэлэхэ бэшэ, харин тэрэ [...] гэдэлые сахин бэхижүүлхын [...] бүхы хүсөөрөө бодото дээрэ [...] хо ябадал болоно.

Коммунизм байгуулха гэһэн а[...] нангин үг зорилгын түлөө хүдэлм[...] шэн ангиин түрүүшын зуун жэ[...] хэһэн тэмсэлэйнь үнэхөөрөө түүх[...] илалтануудые туйлаа. Марксын т[...] халжэдэ, түүхын анзаһан хахал[...] байна, зүб тээшэнь хахалжал бэ[...] Хүн түрэлтэнэй хүгжэхэ гол зам[...] бүри тодо болобо: энэ хадаа ком[...] низм мүн. Уласхоорондын хүдэ[...] ришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтын х[...] дохи зуун жэл хадаа коммуни[...] түгэс илалтын зуун жэл болохо [...] гэтэй, үнэхөөрөө болохошье [...] **(Үни удаан альга ташалга).**

Бүгэдые илагша марксизм-ле[...] низмын туг мандаха болтогой!

Пролетарска интернационал[...] мандаха болтогой!

Коммунизм мандаха болтогой! **(Ү[...] удаан үргэлжэлһэн, нэрьемэ а[...] ташалган).**

ХЭНИИНЬ ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАНА ХАБ?

Зүүн Сибирь болон Алас Дурна зүгэй зоныи футболистнуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн түгэсэхэ тээшээ дүтэлжэ ябана. Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, эрхимлэжэ ябаһан командануудай дундаһаа Омск, Барнаул, Томск, Ангарск городуудай командануудые нэрлэмээр. Ээлжээтэ — 30-дахи наадаяа Новосибирскын «Сибсельмаш» командатай үнгэргэһэн Барнаулай «Темп» талмайнгаа эзэдые 0:3 тоотойгоор шүүжэ, шухала хоёр очкотой болоһон. Тиигэжэ эдэнэр хамтадаа 39 очкотой түрүү һуури эзэлжэ ябана. Омскын «Иртыш», Томскын «Торпедо» команданууд наадаагүй. Эдэнэр тус тустаа 38—37 очкотой. Эдэнэрэй удаа Ангарскын «Старт», Усть-Каменогорскын «Восток» команданууд гаранхай. Ангарскын «Старт» бүлгэмэйхидтэ айлшалһан усть-каменогорскынхид уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор дүүргэжэ, нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлһэн байна. Эдэнэр тус тустаа 31—33 очкотой.

Урда тээнь 29 очкотой наймадахи һуури эзэлжэ ябаһан Хабаровскын футболистнууд Прокопьевскын «Шахтер» командада айлшалхадаа, уулзалгаяа 0:2 тоотойгоор шүүжэ, хамта дээрэнь 31 очкотой болобо. Тиигэжэ эдэнэр аяар зургаадахи һууриде гараба ха юм. Комсомольск-на-Амуре городой футболистнууд Кемерово городойхидто 1:0 тоотойгоор шүүгдэжэ, тэрэл 31 очкотой зандаа үлэнхэй. Красноярскын «Локомотив» Благовещенскын «Амурые» 2:1 тоотойгоор шүүгээ. Мүнөө эдэнэр 30 очкотой болобо. Манай хүршэнэр — Шэтын «Забайкалец» команда Рубцовскын «Торпедо», Улаан-Үдын «Армеец» командануудые 3:1, 1:0 тоотойгоор шүүжэ, хамтадаа 30 очкотой болоһон байна. Улаан-Үдын «Армеец», Владивосток городой «Луч» командануд аб адлихан — 29—29 очкотой арба, арба нэгэдэхи һууринуудые хубаалдана.

Арбан хоёр, арбан гурбадахи һууринуудые Кемерово, Благовещенскын командануд эзэлнэ. Эдэнэр тус тустаа 27—27 очкотой. Нүгөөдэ—Рубцовскын «Торпедо», Прокопьевскын «Шахтер», Новосибирскын «Сибсельмаш» командануд 26—26 очкотой болонхой. Семипалатинскын «Цементник» 25 очкотой, һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана. Эрхүүгэй «Ангарск» бүлгэмэйхид 21 очкотой, һүүлшын һууриде гаранхай.

Улаан-Үдын «Армеец» ээлжээтэ уулзалгаяа Владивосток городой «Луч» командатай үнгэргэхөөр ошонхой. Нааданиинь мүнөөдэр — сентябриин 30-да үнгэргэгдэхэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной сентябриин 30.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хэлсээн баталагдаба

КАИР, сентябриин 28. (ТАСС). ОАР Чехословаки хоёрой хоорондо эндэ хэлсээн баталагдаба. Тэрэнэй ёһоор Чехословаки 3,5 миллион фунт стерлингын медицинскэ түхеэрэлгэнүүдые ОАР-та худалдаха болоо. Тэрэ тоодо Чехословаки Полиомиелидэй институдые хангахын тулада 77.000 фунт стерлингын тусхай хирургическа түхеэрэлгэнүүдые худалдаха юм. Мүн лэ энэ хэлсээнэй ёһоор стоматологическа, хирургическа клиникэнүүдэй, лабораторинуудай болон бусадай түхеэрэлгэнүүд ОАР-та үгтэхэ юм.

Элүүрые хамгаалгын талаар Чехословакиин мэргэжэлтэдэй Египедэй тусхай органуудтай зүбшэл хөөрэлдөө хэһэнэй һүүлээр энэ хэлсээн баталагдаа.

ДЭЛХЭЙН БҮХЫ АЖАЛШАДАЙ ҺАЙНДЭР

БОЛГАРИ

СОФИ, сентябриин 28. (ТАСС). Нэгэдэхи Интернационалай байгуулагдаһаар 100 жэлэй ойе Болгариин Арадай Республикын ажалшад мүнөөдэр баясхалантайгаар тэмдэглээ.

Нэгэдэхи Интернационалай үзэл суртал ажабайдал дээрэ, үнгэрһэн үе саг соо толотомо шалгалта барижа гараа гээд, «Работническо дело» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Пролетарска интернационализмда үнэн сэхэ байдаг аха дүү марксистско-ленинскэ партинууд хүдэлмэришэн ангиин түрүүшын уласхоорондын организацие байгуулагшадай алдарта тугые дээрэ үргэн ябаха зуураа, хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һандаргахы ябуулгые буруушаана гээд, «Работническо дело» үргэлжэлүүлэн бэшэнэ. Ганса нэгэн хүндэ һүгэдэн шүтэхэ ябадалда үндэһэлдэг хитад хүтэлбэрилэгшэдэй теори болон дүршэл марксизм-ленинизмтэй, коммунис хүдэлөөнэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэдөө, Маркс, Энгельс, Ленинэй баримталдаг соёл сурталай эмхидхэлэй үндэһэ һууритай тааралданагүй.

Манай парти хадаа өөрынгөө гэшүүдые, бүхы ажалшадые пролетарска интернационализмын үзэл сурталаар, КПСС болон совет арадтай аха дүүгэй бата бэхи хани барисаатай байха үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлнэ гээд газетэ заана.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, сентябриин 28. (ТАСС). Чехословакиин коммунис парти интернационализмын үзэл сурталда, һанал нэгэдэлгэ, мүн уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл болон бата жагсаалда үнэн сэхэ байдаг гээд, Нэгэдэхи Интернационалай 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү бэшэг соогоо «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Коммунистнууд Нэгэдэхи Интернационалай хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэд гээшэбди гэжэ өөһэдыгөө тоолохо хүсэд эрхэтэй гээд газетэ заана. Имагтал коммунистнууд тэрэнэй арюун һайхан хэрэгые үргэлжэлүүлнэ, имагтал коммунистнууд тэрэнэй гол ёһонуудые хүтэлбэри болгоно, үг зорилгыень бэелүүлнэ. Коммунистнууд олон ороной арадуудые социалис революциин илалтада, ниитын шэнэ байгуулалта зохёолгодо бодотоор хүргөө. Коммунистнуудай тэмсэлэй үрэ дүн хадаа дэлхэйн социалис байгуулалга болоно.

Манай хүдэлөөнэй нэгэдэл хадаа социализмын болон эб найрамдалай түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, демократиин түлөө, олониитын дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ амжалта туйлаха үндэһэ һуури болоно. Энэ нэгэдэлые бэхижүүлгэ пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые бэелүүлһэн ябадал болохо байна.'

МОНГОЛ

УЛААН-БААТАР, сентябриин 28. (ТАСС). Маркс, Энгельсын байгуулһан Нэгэдэхи Интернационалай зуун жэлэй ойтой дашарамдуулан, «Дайшалхы революционно замай зуун жэл» гэһэн түрүү бэшэг «Үнэн» газетэ энэ гайхамшагта ушарта зорюулан бэшэһэн байна. Үнгэрһэн зуун жэлэй турша соо дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй туйлалтанууд тухай статья соо хэлэгдэнэ, КНК-гай хүтэлбэриин һандаргахы ябуулга эрид шууд буруушаагдана.

ЮГОСЛАВИ

БЕЛГРАД, сентябриин 25. (ТАСС). «Дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы эрһэ зоригой бодото эшэ түдэһэн» гэһэн гаршагтай статья Югославиин «Борба» гэжэ газета Интернационалай байгуулагдаһаар зуун жэлэй ойдо зорюулан бэшэ[...] байна. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөө[...] хүгжэлтэдэ I Интернационалай [...] ехэ удха шанартай байһан тухай [...] шэхэ зуураа, хүдэлмэришэнэй хү[...] лөөндэхи олониитэһээ таһарха [...] бодолые зайсуулгада, элдэб оппо[...] ние үзэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ [...] летариадай уласхоорондын энэ ор[...] низациин үгаа ехэ шухала үү[...] дүүргэһыень газетэ тусгаар онсо[...] тэмдэглэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34 05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00232. Зак. № 769.